

Leo Trotskij

Arbetsmobiliseringen

(Anförande på gemensamt sammanträde med Folkhushållningsrådets III kongress och Moskvas arbetar- och bondedeputerades sovjet¹)

Kamrater! Den bild, som ordföranden i Högsta folkhushållningsrådet* tecknade här inför oss, kan under inga omständigheter kallas glädjande. Och utan tvekan kommer våra fiender, inom och utom våra gränser, gärna att försöka utnyttja de siffror, de uppgifter, som kamrat Rykov gav oss här, så öppen hjärtigt och så karakteristiskt som det anstår sovjetmaktens politik och arbete.

Det är inte bara kapitalismens öppna och betalda företrädare, som i västeuropeisk press försöker bevisa, att sovjetregimen ruinerar och fördärvar landets ekonomi. Samma väg följer också politikens sociala kompromissmakare under ledning av Kautsky², som i sin senaste bok *Ryssland* utvecklar en analog tankegång, nämligen, att sovjetregimen till sitt väsen är oförenlig med ekonomisk utveckling. Här är vi, kamrater, givetvis i vår fulla rätt, att för en prövning av detta påstående göra en jämförande bedömning av vår ekonomi och ekonomin i Västeuropa, där den sistnämnda ändå stödjer sig på en ojämförligt mycket starkare bas.

Hur står det egentligen till med Tysklands ekonomi? Jo, tysk ekonomi visar tecken på ett allt starkare förfall. Tysk kolindustri skakar, tyska kolgruvor stängs, den ena efter den andra, elförsörjningen försämras, verkstadsindustrin klarar inte ens en mindre del av beställningarna, arbetslösheten växer hotande snabbt och transportsektorns förfall blir bara större och större. Och vad ska man säga om Österrike, där det råder mörker, fattigdom och omfattande hopplöshet? Dess ekonomi är fullkomligt ruinerad, städernas gator ligger oftare i mörker än våra, spårvagnarna går inte längre, järnvägarna står inför en fullständig kollaps eller är åtminstone i sämre skick än våra järnvägar.

Och hur är det då i segrarmakternas länder? I Frankrike befinner sig hela landets norra del, dess industriellt mest utvecklade och tidigare blomstrande del, i fullständigt fall och förfall. Den franska stålindustrin, den franska textilindustrin, den franska verkstadsindustrin, sockerindustrin i Suassonregionen – allt detta är raserat, förintat, helt slaget i spillror. Sockerplantagerna i norra Frankrike är numera rena styggelsen och förödelsen, pga att jordmånen ända ner på stora djup är förstörd av tunga granater, och där det finns jord – som en gång i tiden var fruktbringande – är den uppblandad med otaliga granatskärvor och taggråd. Det kommer att krävas månader och år för att göra denna jord brukbar igen.

Belgien befinner sig i ett tillstånd av total utarmning. Där är krisen inom transportsektorn (som omfattar allt utom fortransporter) värre än värst; enligt vittnesmål från en amerikan vid namn Vanderlip³, förvandlas människor till packdjur eller spänner sig själva för kärrorna eftersom det saknas hästar.

Sålunda har vi alltså tillgång till fakta som är regimen övermäktiga och som har sin grund i ett mångårigt krig, vilket har förintat arbetsprodukter med hjälp av andra, men mer kostsamma, arbetsprodukter. Den europeiska kulturen slits ut i dubbel mening – först tar man ut arbetarna ur produktionen och sedan tvingar man dem att producera bara sådant, som behövs för att förrinta frukterna av gårdagens arbete. Så har Europa levt i årtal och undergrävt sin ekonomi.

Den amerikanske affärsmannen jag nämnde, Vanderlip, som är representant för firma Morgan, säger att Europa kommer att gå under utan hjälp från Amerika och konstaterar ett faktum, som i hög grad är betecknande för Europa och som tvärtom ger oss en stor öppning. Han menar, att Europa drabbats av arbetsparalys, av en våg av allmän lättja, allmän

* I sitt anförande på Folkhushållningsrådets III kongress.

passivitet. Och hur skulle det kunna vara annorlunda? Hur skulle proletariatet, efter flera års djuriska ansträngningar av alla krafter, efter alla dess krossade förhoppningar och efter att ha återvänt till de gamla vanliga kapitalistiska spiltorna, till den kolossala borgerliga utsugningen, kunna hitta nya energi- och kraftkällor? Och det inte bara ett konstaterande från en amerikan, vars land – Amerika – inte alls berörts av denna förstörelsevåg. Samma tankar, fast i något förtäckt ordalag, hörs från en kompetent talesman för den franska industrin, ingenjör Zjuge*. Här den bild han tecknar:

”Under kriget utförde järnvägarna ett kolossalt arbete. De har inte återuppbyggs i full utsträckning, förslitna delar har inte ersatts, de har inte blivit grundligt reparerade. Därför har det ackumulerats inslag av viss oordning inom hela järnvägsapparaten, utan undantag. Personalen är utsliten, liksom den materiella biten. Det har inte skett någon tillströmning av nya krafter för att täppa till hålen. Man har inte försökt engagera redan pensionerade tjänstemän eller försökt få hjälp av hemvärnet, dvs äldre årskullar utan nödvändig skolning. Järnvägens kris – säger ingenjören – är i hög grad en oerfarenhetens kris”.

Sålunda bevitnar vi faktorer som visar på, hur historien psykiskt undergräver den kapitalistiska industrin. Människor har inte tillräckligt med energi, beslutsamhet, vilja, lust och förmåga, att längre slita och släpa under kapitalistiska oket. Och representanten för de statliga franska järnvägarna, ingenjör Zjuge, säger precis samma sak som den amerikanske observatören. Den förstnämnde talar om en våg av ”förlamande lättja”, den sistnämnde om trötthet, utmattning och passivitet. I fortsättningen av sin rapport försöker han hitta på åtgärder och medel för att kunna hejda denna våg, men vi ska vara på det klara med, att den borgerliga världen i Europa inte kommer att kunna lyckas hejda vågen.

Borgerligheten har frångått arbetarklassen för mycket fysisk och moralisk kraft under det imperialistiska kriget, har alltför ofta lurat arbetarklassen på dess förhoppningar och förväntningar, för att den i dessa dagar skulle lyckas öppna en ny, potentiell och dold energikälla hos arbetarklassen. Europas arbetarklass kommer att finna tillräckligt med skapande energi först den dag, då ansvaret för Europas ekonomi kommer att ligga direkt på arbetarklassens axlar.

Allt som hänt i Europa finns dubbelt upp hos oss. Kamrat Rykov beskrev för oss våra umbäranden under två års tid, hur vi pga vår isolering rent mekaniskt berövades våra viktigaste råvarukällor och industriregioner. Vi blev avskurna från Polen med dess kolgruvor i Dombrow, som visserligen huvudsakligen försörjde den polska industrin; vi blev avskurna från våra södra delar, som gav oss varken mer eller mindre än 90 % av vårt kol, om man nu räknar bort Dombrow och det kol som importerades. Vi importerade ca en halv miljard och från våra södra delar fick vi en och trekvarts miljard.[†]

Vi skars av från våra oljekällor, som gav oss upp till sexhundra miljoner pud. Vår industri fick försörja sig på mineralbränslen, fasta och flytande. Att på en gång bli avskuren från så mycket – betyder detsamma, som om man skulle slitit loss en kolossal bit av en byggnads fundament. Givetvis skulle denna byggnad börja skaka uppifrån och ner och en del av byggnaden störta samman. Man kan bara förundra sig över, att 20-30 procent av byggnaden alltjämt är intakt och alls existerar, att en del av hjulen fortfarande snurrar.

Vi skars av från Turkestan med dess bomullsodlingar. Vår transportsektor försörjdes i hög grad med kol och olja. Våra järnvägar slukade omkring en halv miljard fasta och flytande bränslen per år. Detta slets ur våra händer med nästan ett enda ryck. Kan man då anklaga regimen för detta? Jag menar nu inte enskilda institutioner inom Högsta

* Zjug heter fransosen i transkription från ryska, men hur hans namn stavas på franska, har jag inte den minsta aning om.

† Förmodligen pud. Ö. *anm.*

folkhushållningsrådet, utan regimen i dess helhet, sovjetmakten och dess politik som gått ut på att expropriera storföretag och järnvägar? Är det här vi finner källan till allt det onda?

Kamrater, en fabrik må vara kapitalistisk, enskild firma, aktiebolag, kan vara del

av en trust, vara socialiserad under en sovjetisk övergångsperiod eller en del av en fulländad kommunistisk ekonomi – men om fabriken berövas sitt bränsle och sina råvaror, då kommer det ingen rök ur dess skorstenar, då kommer hjulen att stå stilla. För att ur dessa siffror, som kamrat Rykov lagt fram för oss, kunna dra slutsatsen, att vi måste rikta anklagelser mot sovjetregimen, mot övergången till ett kommunistiskt samhälle, måste man antingen vara kapitalismens lakej eller en scharlatan, som fiskar i grumligt vatten och hoppas på stöd hos den mest obildade och efterblivna delen av arbetarklassen.

Historien säger oss, kamrater, att varje övergång från ett ekonomiskt system till ett annat, alltid kostat oräkneliga offer, inklusive ekonomiska sådana. Pga tröghet och obildning tar sig inte mänskligheten steg för steg uppåt i sin utveckling, reser den sig inte utan att göra fel och blir inte bara mäktigare och mäktigare. Något sådant existerar inte. Människan vacklar fram, snubblar och faller, ja, ibland faller hon mycket djupare än hon stod igår och kan först därefter börja resa sig på nytt.

Mänskligheten stod länge kvar på slaveriets trappsteg innan den nådde livegenskapen. Där stod mänskligheten till dess en våg av barbari svepte bort allt och ersatte den gamla slavkulturen⁴. Allt köptes till priset av förstörelse, till priset av inbördeskrig. Franska arbetare, franska hantverkare, var fram mot slutet av den franska revolutionen mycket fattigare än när revolutionen började. De reste sig som följd av fattigdom och förtryck, men kampen i sig – inbördeskrig och bondeuppror – som striden utlöste, gjorde dem sammantaget än fattigare, samtidigt som de också skapade förutsättningarna för ökad rikedom. Och det borgerliga Frankrike – med all dess styrka och kultur – växte fram ur lidanden, fasor och fattigdom, en förtvivlad fattigdom, skapad av Stora franska revolutionen⁵.

Det är som att mänskligheten är ett stagnerande, konservativt och orörligt släkte, som står på ett trappsteg och som, när det måste förflytta sig uppåt, får uppleva att nästa trappsteg faller samman och att mänskligheten med ena foten, ja, ibland med båda fötterna – sjunker djupare än den stod igår och först därefter blir i stånd att kravla sig uppåt. Det är just vad som sker med oss, med hela den europeiska ekonomin, världsekonomin, och dess utveckling.

Detta, kamrater, tillhör en förgångna tid, men för att inte förlora perspektivet och tappa modet, tvingas vi göra klart för oss övergångsperiodens karaktär och mening, en övergångsperiod som redan avlat en ny faktor av oskattbart värde – en medveten proletär, en medlem av ett harmoniskt och integrerat samhälle, en människa som känner ansvar för sitt lands framtid och för detta lands ekonomi.

Arbetarens, proletärens, skolning äger i dag rum under eländiga förhållanden, i en fattigdom, som är en produkt av övergångsperioden, krig, inbördes konflikter, angrepp, spekulationssträvanden och rester av borgerliga vanor och sedvänjor. Det ena sammanflätas med det andra till en blödande cista, till en snara, beredd att strypa oss alla. Men under dessa förhållanden lär sig varje arbetare, varje arbeterska, att bedöma ekonomin i dess helhet, lär sig förstå hur deras personliga framtid och deras hem hänger samman med de ånglok, som kamrat Lomonosov talade om igår och kamrat Rykov pratade om idag. Varje arbetare, varje arbeterska och varje tonåring i arbetarfamiljerna förstår vad Turkestan, vad Donetskbassängen, betyder för vårt nya och gemensamma samhälle.

Och denna nya skolning av hundratals, tusentals och miljoner människor, deras engagemang, deras energi, deras vilja att producera, deras intresse för landets ekonomi – allt detta är vår morgondag, vår övermorgondag. Detta är en oerhörd landvinning, vars fulla styrka vi får se först senare, men som gör det möjligt för oss, att redan idag kavla upp ärmarna och trots den

fruktansvärda bilden av ett enormt sönderfall i hela Ryssland, helt och fullt förvissade säga oss själva, att vi kommer att klara av denna fruktansvärda och allerstädes närvarande fiende.

Kamrater, det kommer att krävas ett antal år – hur många är f.n. svårt att säga – innan det har skapats goda ömsesidiga relationer och en bra samordning av de viktigaste elementen i vår produktion. Kamrat Rykov sade – och det är för oss, för marxister, för arbetarklassens företrädare, den grundläggande sanningen – att den viktigaste faktorn, huvudfaktorn, för produktionen, för vår politik vad gäller produktionen, är dess kvalificerade del, förtruppen, de arbetande massornas avantgarde. Det var på arbetarklassens kvalificerade avantgarde sovjetmakten byggdes. Det var avantgardet som på sina axlar bar fram revolutionen, bar och bär fram armén och det är detta avantgarde som måste och kommer att bära fram produktionen. För de kvalificerade arbetarna blir uppgifterna på produktionens område än större och svårare, eftersom frågan om vår mekaniska utrustning är och för avsevärd tid kommer att förbli ett stort, komplicerat och oroande problem. Vi vet exakt hur många ånglok vi har – hela och trasiga – och vi räknar in även halvtrasiga bland de hela, trots att de i varje ögonblick hotar att helt gå sönder. Vi vet att vi, för att antalet funktionsodugliga lok inte ska överstiga 59 procent, måste utföra reparationer på 10 % av ångloken, men i dag repareras bara 2 % – och det verkar alltså som om antalet trasiga lok kommer att öka.

Men vad gäller den maskinella utrustningen inom industrin – är inte våra uppgifter lika exakta. För det första därför, att industrin inte övertogs från staten, som en centraliserad enhet – vilket skedde med järnvägarna – utan vi socialiserade och sammanslog en industri som övertogs direkt ur enskilda företagens händer och i bästa fall från kapitalistiska truster. Men också därför, att vi på industrins område, pga brist på råvaror, brist på bränsle – det bränsle som järnvägarna så gärna slukar av våra fattiga resurser – har sjunkit så djupt, att vi inte ens kan hålla igång den materiella och mekaniska utrustning som ändå finns.

Det råder inga tvivel om, att våra maskiner – under dessa år av krig, revolutioner, sociala konflikter, evakueringar och reevakueringar – utsatts för en kolossal förslitning, stora förluster och en utbredd mekanisk förstörelse. Allt detta måste tas med i beräkningen och helt självklart är, att ju exaktare den ekonomiska planen blir, ju mer fångade vi blir av en enda central tanke, ju bättre våra tekniska resurser blir fördelade på de för oss viktigaste företagen – desto mindre smärtsamt kommer vi att känna av vår tekniska utarmning.

Men eftersom Europa och Amerika, som i första tvingas betjäna Västeuropa, under de närmaste åren bara kan leverera ett obetydligt antal maskiner och vår maskinutrustning hamnar i ett allt sämre tillstånd, är den viktigaste hävstången i vår ekonomi en fördubblad och tredubblad arbetskraft, främst ett kvalificerat industriproletariat och därefter stora tillgångar på okvalificerad arbetskraft, ur vilken vi framgent måste vaska fram allt fler och fler kvalificerade element genom inhemsk omskolning och fortbildning. Jag ska bara beröra frågan i korta drag.

Alla vet vi, att revolutionen och inbördeskriget drabbade avancerade arbetare ännu mera bestialiskt och skoningslöst än den okvalificerade arbetskraften och vår maskinella utrustning. I rödarmisternas första led tågade från Petersburg och Moskva de bästa metallarbetarna, de bästa textilarbetarna, som sedan stupade vid Don, i Ukraina, ja, i alla delar av landet. I trossen fanns likaså våra bästa arbetare. I takt med inbördeskrigets utveckling kom vår Röda armé att bli den som slukade flest avancerade arbetare från Petersburg, Moskva, Ivanovo-Voznesensk, Ural, ja, från alla industriregioner och -orter. Och när vi befriade nya områden för revolutionen, då var det omedelbart ett visst antal av de mest avancerade arbetarna som skyndade dit för att bygga sovjetmakten.

Slutligen har även hunger, eländiga bostadsförhållanden och köld tvingat många arbetare att lämna industristäderna och fly till landsbygden, och inte bara till landet, utan också in i spekulanternas och parasiternas led.

Sålunda har det skett och sker fortfarande en utglesning av arbetarklassen; och här, kamrater, är vårt första bud och löfte – att göra en noggrann inventering av alla kvalificerade eller helt enkelt yrkesutbildade arbetare, att betrakta dem som industrins soldater, som vårt sovjetlands värn, stöd, grund och skapande kraft.

Ingen enda arbetare får längre rinna oss ur händerna – så som sker nu, då vi har 1 150 000 fackligt organiserade industriarbetare i medlemsregistren, men det bara finns 850 000 arbetare av samma kategori ute på våra fabriker och verkstäder. Vi har alltså redan här ett svinn på trehundra tusen kvalificerade arbetare. Vi måste leta reda på dessa arbetare, organisera och bokföra dem på nytt. Framförallt måste vi påbörja införandet av allmän arbetsplikt med den åtgärden, att vi till varje kvalificerad och yrkesutbildad arbetare överlämnar en arbetsbok.

Kamrater, givetvis är det så, som kamrat Rykov redan sagt och som i sig är helt självklart, att vi under det närmaste året inte kommer att kunna ta ett enda seriöst steg framåt på produktionsområdet, knappast heller beträffande denna registrering och mobilisering av arbetskraften, om vi inte lyckas åtminstone partiellt och stegvist lösa frågan om livsmedelsförsörjningen.

Det faktum att vi återtagit våra, ur livsmedelsförsörjningens synvinkel sett bästa kornbodarna, ger oss goda utsikter att lösa denna fråga. Nu kan vi utspisa våra arbetare och arbeterskor och deras familjer. Siffrorna talar sitt tydliga språk.

Strax före kriget, år 1913, hade vi ett överskott på 900 miljoner pud brödsäd efter det att landets livsmedelsbehov var tillgodosedda. Om man räknar med att varje konsument behöver 15 pud per år – en norm som den ryska arbetarklassens inte ens kan drömma om idag – då blir överskottet precis 900 miljoner. Före kriget exporterades årligen under en femårsperiod trekvarts miljard pud brödsäd. Under en femtonårsperiod sjönk exporten knappast under en halv miljard pud per år.

Vi borde av detta exporterade överskott – som naturligtvis bara är ett statistiskt överskott, ty även då fanns hungrande och människor som dog av hunger – kunna skörda hälften av 900 miljoner pud, en tredjedel, en fjärdedel, som därmed skulle trygga vår livsmedelsförsörjning den närmaste ekonomiska perioden.

Folkkommisariatet för livsmedelsfrågor, militärförvaltningen och alla sovjetmaktens ekonomiska institutioner, måste omedelbart ställa sig den uppgiften – som en huvuduppgift, som en uppgift av första rang. Precis som vi igår ställde uppgiften att försvara rådsrepublikens gränser, måste vi nu ställa uppgiften, att producera, dra samman, lasta och transportera en tillräckligt stor kvantitet brödsäd, kött, matfetter, fisk osv – för att säkerställa, att arbetarklassen får sina minimalt tilltagna men helt nödvändiga livsmedelsransoner.

Det behövs inga långa teoretiska utläggningar för att folk ska begripa i vilken grad människors arbetsförmåga är beroende av mat. En ingenjör som mestadels leder enklare byggnadsarbeten, berättade nyligen för mig, att han utifrån egna erfarenheter räknat ut, att om man fördubblar livsmedelsransonen, så kommer samma arbetare att tredubbla eller t.o.m. mer än tredubbla sin arbetsproduktivitet. Detta leder naturlig nog även till kolossala besparingar vad gäller kostnader för boende, verktyg, belysning och uppvärmning.

Kamrater, m.a.o. behöver vi knappast övertyga varandra om, hur gynnsamt det är för oss, att utspisa en arbetande människa ordentligt. Den uppgiften måste bli huvuduppgift för hela landet, för alla våra organ – och särskilt i alla spannmålsproducerande regioner. Och vi kommer att göra det. Vi måste och ska att se till, att 300 miljoner pud brödsäd och allt annat vi behöver, når ut till våra viktigaste industriregioner. Och ute i dessa regioner kommer vi att upprätta proletariats egna livsmedelsbaser, precis som vi upprättat livsmedelsbaser för Röda armén.

Men, kamrater, frågan gäller inte bara industriproletariatet. Frågan är och blir framgent mycket mer omfattande än så, precis som frågan hur vi ska engagera arbetskraften. Vi har varit berövade vårt kol. Vi har varit berövade vår olja. Nu har vi precis tågat in i kolgruve-distriktet, men vi har ännu inte kunnat bryta något kol. Där finns bara sorgliga rester kvar av det som Denikin inte hann ta med sig, precis som det i Ural och bergsbruksregionen kring Tomsk bara återstår sorgliga rester av det som Koltjak inte hann lägga beslag på. För dessa regioner har vi än så länge bara produktionsplaner, som så småningom och givetvis framgångsrikt kommer att sättas i verket, men för den närmaste ekonomiska perioden, innan vi börjar få kol från Donbassängen, får vi allt nöja oss med ved från skogarna.

Förmodligen kommer skogsavverkning, torv- och oljeskifferbrytning, samt leveranserna av dessa bränslen, att bli våra närmaste uppgifter, som kommer att sluka mängder av arbetskraft, mestadels enkel, rå och utbildad arbetskraft som ställs under adekvat ledning.

Kamrat Krzjizjanovskij har i en mycket intressant artikel i *Pravda* beskrivit hur vi kan värma och lysa upp hela landet med hjälp av våra torvtillgångar. Enligt hans beräkningar är tillgångarna på torv, om jag minns rätt, tre gånger större än vår skogstillgångar. Han hävdar att våra torvmarker kommer att räcka för att värma och lysa upp hela Ryssland i 150 år i rad. Vi är nu inte så hemskt krävande, vi kommer att känna oss helt nöjda om torvtillgångarna räcker i fem år – fram till dess vi hinner ta hand om Donetskbassängen, norra Kaukasien, oljan i Baku och Embensk – och om torven så länge kan spela rollen som mineralt bränsle.

Kamrater, här finns givetvis många olösta tekniska frågor. Våra bränsletekniker har sina grupperingar, sina s.a.s. fraktioner – där finns torvanhängare, där finns skifferanhängare osv – precis som det inom politiken finns olika politiska fraktioner och jag måste säga, att detta i sig är ett första steg framåt, eftersom vår uppgift består i att utveckla politiken genom ekonomin. Och när vår arbetande befolkning en dag delar upp sig i grupper, fraktioner eller föreningar som stödjer dessa torvanhängare, dessa skifferanhängare, eller någon som vill bygga en viss väg och liknande, när vi glömmer allt vad mensjeviker, socialistrevolutionärer, monarkister, syndikalister heter, och någon gång i framtiden även bolsjeviker – då är det naturligtvis ett stort framsteg i den bemärkelsen, att vi då deltar i förverkligandet av kommunismens ekonomiska maktapparat, att vi börjat förverkliga själva kommunismen, att den rörelsen omfattar de arbetande massornas miljoner.

I vilket fall som helst och vem som än har mer rätt än den andra, torvanhängarna eller skifferanhängarna – dvs de, som mer vill satsa på torven, eller de som tycker skiffertillgångarna har större betydelse – så kommer det, både i det ena och andra fallet, att krävas massor av okvalificerad arbetskraft, främst bondearbetskraft.

Vad beträffar den kvalificerade arbetskraften, kommer fackföreningarna även framgent att spela huvudrollen. Med deras hjälp bildas ekonomiska sammanslutningar och de kommer även framgent att förse samhället med nödvändig personal, fast nu bättre, i rätt tid och större omfattning än vad som sker idag.

Eftersom saken främst gäller okvalificerad, rå, arbetskraft, så kan vi nå framgång bara med hjälp av breda massmobiliseringar, som naturligtvis kalkyleras och fastställts med hänsyn till tid och rum. Här har vi först och främst att göra med en politisk fråga. För denna torv- och skifferbrytning, för reparationer av våra järnvägar – är vi tvungna att mobilisera arbetskraft i en omfattning vi aldrig sett maken till. Samtidigt är våra textil- och verkstadsindustrier oförmögna att ge bönderna det som de behöver. Och vi måste försöka få bönderna att förstå, att det vi kräver av dem inte är någon avbetalning för den jord sovjetrevolutionen gav dem – utan en förskottsbetalning för det kattun, de spikar, den fotogen, det te och socker, som vår tillverkningsindustri i morgon blir i stånd att leverera till dem.

De bönder, som leds av avancerade arbetare, kommer att förstå oss. Och i våra relationer till de mest efterblivna eller kulakerna närstående elementen bland bönderna, i relationerna till dem som sätter sig på tvären, blir vi tvungna att använda militära tvångsmedel, precis som när det gällde frågan om värnplikten.

Naturligtvis blir vi inte särskilt bestörta om våra kapitalistiska kritiker höjer rösten och ropar, att vi skändar den kapitalistiska principen om arbetets frihet⁶. Vi erkänner inte den principen. Under kapitalismen betyder arbetets frihet – frihet för somliga att exploatera arbetet, för andra friheten att bli exploaterade.

Allt detta har vi störtat i gruset och vår sovjetiska författning⁷ säger klart och tydligt, att allmän arbetsplikt är hörnstenen i den socialistiska ekonomins byggnad. Principen om arbetsplikt är grunden också för vår arbetslagstiftning. Men här handlar det än så länge bara om en princip. I praktiken har vi tillgripit arbetsplikt bara tid efter annan, från fall till fall, utan att tills vidare ha någon egentlig ekonomisk plan och utan motsvarande apparat. Men just nu, när arméns krav och behov minskar dag för dag, när alla våra tankar måste inriktas på att lösa de ekonomiska behoven och när en ordentlig ekonomisk plan måste ligga till grund för vårt arbete – då blir det för oss en allt ofrånkomligare uppgift att införa principen om allmän arbetsplikt.

Den kommission för allmän arbetsplikt⁸, som bildats av Folkkommisariernas råd, har ställt frågan på just det sättet. Kommissionen har föreslagit folkhushållningsråden, Folkkommisariatet för vägar och kommunikationer, Folkkommisariatet för jordbruksfrågor, Folkkommisariatet för livsmedelsfrågor – att efter eget huvud sammanställa och lägga fram en ekonomisk plan och att omsätta behovet av arbetskraft i siffror. Högsta folkhushållningsrådet med alla dess överstyrelser och centra, måste – liksom Folkkommisariatet för vägar och kommunikationer och alla andra – besvara frågan hur stort antal arbetare, vilka kategorier arbetare och hur mycket okvalificerad, rå, arbetskraft, de behöver för den närmaste ekonomiska perioden, i vilka delar av landet arbetskraften ska sättas in och under vilken årstid (om det nu inte är frågan om säsongarbete).

Dessa förvaltningar är beställare, är arbetskraftens konsumenter. Därefter måste alla uppgifter från ekonomiska förvaltningar sammanföras, samköras och som generellt resultat lämnas som uppdrag ut till olika regioner i landet. Det måste finnas ett organ som tar på sig denna arbetsuppgift såväl centralt som lokalt. Innan dess måste vi dock bestämma innehållet i dessa organs arbete. Naturligtvis måste fackföreningarna ingå i organen, antingen direkt eller via Folkkommisariatet för arbetsfrågor i form av dess register- och förmedlingsavdelning.

I den mån det handlar om kvalificerade arbetare faller, som jag redan sagt, huvuduppgiften på fackföreningarna. Endast på de platser där fackföreningarnas metoder är otillräckliga, bör vi använda oss av en annan och kompletterande apparat – bland annat – tvångsåtgärder. Arbetsplikten förutsätter nämligen, att staten har rätt att säga till den kvalificerade arbetare, som sitter där i någon by och sysslar med nästan ingenting: ”Du måste lämna det här stället och bege dig till järnverket i Sormovo eller Kolomenskoje, för du behövs där”.

Arbetsplikten betyder, att varje kvalificerad arbetare som lämnar armén, måste ta med sig sin arbetsbok och bege sig till en plats, där hans närvaro behövs – och det ska ske i den landsomfattande ekonomiska planens namn. Arbetsplikten förutsätter statens, arbetarstatens rätt, att beordra en arbetare att lämna sina hantverkssysslor – för att inte tala om att lämna spekulanternas led – och bege sig till de centrala statliga företagen, som inte klarar sig utan denna kategori arbetare. Slutligen – överföring av arbetskraft från ett företag till ett annat, en åtgärd som är avhängig den ekonomiska planen, är beroende av närheten till råvaror och andra ekonomiska förhållanden – är återigen helt och fullt en rättighet för den centraliserade socialistiska ekonomin och den stat den representerar. Därpå följer mobiliseringen av

arbetskraft. Allt detta är grunderna för en centraliserad och landsomfattande statlig plan för ekonomins utveckling.

Svårigheterna kommer att bli enorma. Den framlagda planen är naturligtvis än så länge bara en skiss, ty de som kommer att framställa planen är själva tvungna att räkna in en hel rad okända storheter. Vi vet ex.vis inte hur mycket Ural kommer att kunna bidra med. Planen räknar med 25 % av den gamla produktiviteten för masugnsdelen och 38 procenters arbetsproduktivitet vid valsverk och andra mer kvalificerade avdelningar. Ingen vet om denna plan går i uppfyllelse. Vad kommer Donetskbassängen att kunna bidra med? Kommer vi att kunna ta oss fram till oljan i Baku, till Groznyj? Det finns en mängd okända storheter som gör, att Högsta folkhushållningsrådets ekonomiska plan känns osäker, svajande och oklar i konturerna. Det här visar sig också i de oprecisa kraven gällande arbetskraftsbehovet, som lagts fram av Högsta folkhushållningsrådet.

Dessa siffror måste testas i praktiken och därefter korrigeras. Kamrat Rykov kan inte idag presentera en bra och slutgiltig plan och jag fruktar, att den inte heller kommer fram det närmaste året, utan först efter flera år. Utan tvivel är det emellertid trösterikt för oss, att vi sålunda får möjlighet att förbättra vår plan, möjlighet att skaffa oss en bra och centraliserad ekonomisk plan.

Hur ska vi då mobilisera arbetskraft på landsbygden? Mobiliseringsplanen, som samkörs med den ekonomiska planen, måste naturligtvis även samköras med böndernas egna planer, så att den ställer till minsta möjliga skada för bönderna. Bonden ska sålunda förlora minsta möjliga tid på att behöva pendla, på resor till den plats där arbetet finns. Bonden måste i möjligaste mån mobiliseras till platser som ligger nära hans dagliga arbete. Bonden måste, i den mån det är möjligt, mobiliseras vid årstider då hans eget hushåll lättast klarar sig utan honom.

Det krävs alltså ett omfattande arbete och det är en grannlaga uppgift att samordna kraven och behoven av arbetskraft, behoven av arbetsdugliga i allmänhet, kraven vad gäller ålder, kön, säsonger osv. Det finns ytterligare en uppgift, som har att göra med regionaliseringen av vår industri. Vi behöver en mobiliseringskarta, på vilken vi märker ut våra viktigaste industri-centra, dvs våra konsumenter av arbetskraft. Allt detta handlar om praktiska uppgifter, sådant som vi f.n. bara kan tala om i allmänna ordalag. Men helt klart är, att vi måste skaffa oss ett organ som löser dessa uppgifter.

Kommissionen för allmän arbetsplikt har kommit till slutsatsen, att detta organ måste skapas i form av en Huvudkommitté för allmän arbetsplikt, samt att detta organ måste lyda direkt under Försvarsrådet. Försvarsrådet har tidigare fungerat som en väldig inspiratör för hela Ryssland när det gällt våra militära uppgifter och att mobilisera andra förvaltningar för att ge sitt bidrag till landets försvar. Försvarsrådet måste i morgon/övermorgon ombildas till ett Arbets- och försvarsråd, men naturligtvis inte i syfte att ersätta de ekonomiska organen.

Industrins ledning måste helt förbli i Högsta folkhushållningsrådets och dess lokala organs händer, lantbrukets ledning förbli i händerna på Folkkommisariatet för jordbruksfrågor osv. Men Arbets- och försvarsrådet måste i fortsättningen pumpa över lika mycket arbetskraft och energi i det ekonomiska arbetet, som rådet den senaste perioden producerat på arbetar- och bondeförsvarets område.

Det är därför Huvudkommittén för allmän arbetsplikt – som enligt kommissionen bör bestå av representanter för Folkkommisariatet för arbetsfrågor, dvs dess avdelningar för registrering och förmedling av arbetskraft, och vara intimt sammankopplad med fackföreningarna, med Folkkommisariatet för inrikesfrågor, Folkkommisariatet för militära frågor i form av Allryska generalstabens mobiliseringsstyrelse – måste finnas vid Försvarsrådet.

Nödvändigheten att engagera den militära förvaltningen i lösandet av denna uppgift, är alltför uppenbar för att behöva bevisas. Hitintills är det endast den militära förvaltningen som behövt

tillämpa erfarenheter av omfattande folkräkningar ur mobiliseringssynpunkt, dvs kunnat skaffa sig praktiska erfarenheter av mobiliseringar där det krävs tillämpning av tvångsmedel. Dess apparat måste därför komma till användning. Samtidigt är det svårt att i förväg exakt veta hur vi ska samordna arbetet personellt och organisatoriskt mellan den apparat som finns inom Folkkommisariatet för arbetsfrågor, ledningen för inrikesförvaltningen och den militära förvaltningens mobiliseringsapparat. Men det är just nu en sekundär sak, som kommer att lösas när vi väl fått erfarenheter.

Lokalt, dvs ute i guvernementen, städerna och kommunerna, måste det bildas organ av liknande typ – bestående av representanter för arbetsförmedlingen, olika förvaltningsfunktioner och det militära kommisariatet. Denna trojka organiserar sedan en kommitté för allmän arbetsplikt och kommitténs uppgift är att genomföra mobiliseringen av arbetskraft på två sätt: Dels enligt uppdrag från centrum, dels utgående från guvernementens, städernas och kommunernas lokala behov osv. Här har vi återigen en stor praktisk uppgift, som består i att samordna de lokala behoven av arbetskraft och de uppdrag som kommer från centrum, då det likväl är så att centrums uppdrag måste prioriteras i den allmänna planen.

Så kommer, i stora drag, apparaten för den allmänna arbetsplikten att se ut och det är den apparaten som, under Försvarsrådets allmänna ledning, kommer att ge oss arbetskraft för att fullgöra våra produktionsorgans närmaste ekonomiska planer. Samtidigt ska apparaten i sin praktik lära bondemassorna, att den nya regimen ger försäkringar om att sovjetstaten i gengäld för en viss del av deras arbete, för deras arbetskraft – som de s.a.s. ger i form av lån eller sätter i pant – förr eller senare kommer att återbetalas som industriprodukter, belysning osv.

Utan en riktig apparat och utan att räkna tillgänglig arbetskraft – och om vi inte vill att frågans lösning bara ska bli en skrivbordsprodukt, utan i stället vill omsätta den i praktiken – kan vi inte genomföra den allmänna arbetsplikten i landsomfattning, ja, i så fall är denna riktiga apparat ett måste.

Kamrater! Det är på det här området som den militära förvaltningsapparaten, med sina rutiner och metoder, överensstämmer och sammanfaller med den ekonomiska apparaten. Den här frågan, frågan om att engagera den militära förvaltningen och att tillämpa dess rutiner och metoder på det ekonomiska området, har på sistone vållat väldig debatt och heta diskussioner. Och hur skulle det kunna vara annorlunda? Vi befinner ju oss i en brytningstid.

Det är ingen tillfällighet att vi har ett Högsta folkhushållningsråd och samtidigt även folkhushållningsråd ute i guvernementen och kommunerna. Precis som på andra områden, är dessa institutioner resultatet av ett kollektivt tänkande bland arbetarklassens bästa element. Vilka missbedömningar dessa än gjort sig skyldiga till – och missbedömningar har vi alla gjort på alla områden – så måste alla dessa institutioner konsolideras och får absolut inte raderas ut med ett penndrag.

Vi befinner oss i en brytningstid i den meningen, att våra institutioner måste fyllas på med nya krafter, med ett ojämeförlikt större antal arbetare än hittills, och vi måste genomföra en likadan eller ännu större mobilisering av kreativa krafter på ekonomins område – än vi tidigare gjorde för armén. Och utan tvivel är det just här, som kvantiteten övergår i kvalitet.

Mobiliseringen av tusentals proletärer till armén innebar, att armén blev som pånyttfödd. När nu arméns bästa kadrer, bästa organisatörer, återvänder från armén, så kommer det naturligtvis i hög grad att berika det ekonomiska livet. De kommer tillbaka – inte bara med sitt gamla yrkeskunnande, inte bara med gamla kunskaper, utan också med vissa nya erfarenheter, med erfarenheter som säkert ibland saknas hos dem, vilka idag arbetar med ekonomiska frågor.

När vi nu står inför uppgiften att mobilisera många hundratusen och miljoner bönder ute på landet, inför uppgiften att mobilisera städernas befolkning, så ställer jag mig frågan: Vem har

störst erfarenhet, vem kan bäst organisera dessa element, vem är bäst på att sammansvetsa dem, ge dem disciplin och leda dem? Vem har större möjligheter än de arbetare, som på sin tid var kommissarier i kompanier, brigader och divisioner, som just har lett tusentals och tiotusentals av dessa bönder både i vardag och i strid?

Alla dessa metallarbetare, dessa textilarbetare, som ni skickade till oss vid fronten, har nu ett enormt försprång framför andra. De har fått detta enorma försprång därför, att de i sin praktik, mitt i krigets eld, kom i kontakt med bondemassan, med en beväpnad och organiserad bondemassa, och fick en sådan kontakt som de aldrig tidigare haft. De har sett denna massa i strid, de har sett den i olika slags situationer under våra reträtter, de har sett denna massa gå hungerande i två-tre dygn på grund av att trosstransporten fallerat, på grund av att vår livsmedelsförsörjning till armén inte fungerat, de har sett bondesoldater desertera – men också hur massan gått till anfall och slagits med stort hjältemod.

I denna bondemassa har arbetarna tänt socialismens flamma, tänt gnistan av kamp för arbetaridealerna. Arbetarna visade bondemassan att de kunde ha hårda nypor när någon satte sig på tvären och bröt mot disciplinen. Dessa arbetare, som ett eller ett par år varit inkallade i armén, har ingenting glömt av vad de en gång lärde sig i fabriker och verkstäder. De kommer ihåg allt och när de nu återkommer så gör arbetarna det med besked. De har lärt sig mycket därborta, de har lärt sig, att under mycket svåra förhållanden ställa sig i spetsen för tiotusentals och hundratusentals människor, att organisera och leda bondemassor i strid.

Och allt detta har de nu med sig in i ekonomin, ja, de har förmågan att mobilisera hundratusentals och miljoner bönder. Precis som de slogs mot vitgardisterna, precis likadant kommer de nu att bekämpa den ekonomiska ruinen och hungern, kämpa för att skaffa fram bränsle, ge järnet i torv- och skifferbrytningen, på byggarbetsplatserna, på sädesfälten osv, osv. Dessa arbeten har inget slut. I sitt arbete kommer de att ta fram sin samlade erfarenhet, den erfarenhet de fick och testade i kriget, ta fram sin kreativa och organisatoriska förmåga. Det är därför uppgiften, att i det ekonomiska livet engagera de mest avancerade arbetarna, dem som genomgått krigets hårda skola – är en uppgift av största betydelse.

Här har det funnits rätt så många missförstånd. När frågan kom upp var det några kamrater som fick för sig, att någon hade för avsikt att sätta in militära specialister som ledare för fabriker och verkstäder. I tidningarna skrev man pga missförstånd, att någon ville militarisera industrin och sätta militära specialister i ledningen för industrin. Detta är renaste nonsens. Ingen enda seriös människa kan väl få för sig någonting liknande. När vi talar om att föra in den militära andan i ekonomin, då menar vi att det ska ske med hjälp av avancerade arbetare som genomgått krigets skola, då menar vi inte bara att införa förmågan att leda, styra och handskas med efterblivna bondemassor, utan även någonting annat.

Kamrater! Vid fronten var de präglade av stor ansvarskänsla och stor noggrannhet när det gällde att utföra uppdrag under former som inte kan observeras på något annat samhällsområde. Där vid fronten berodde tusentals människoliv direkt på kompanikommissarien eller på kompanibefälet (det finns ganska många arbetare som för befäl över såväl kompanier, som brigader och divisioner) och på deras noggrannhet och beslutsamhet. Där vid fronten lärde de sig uppskatta ordning och reda, ansvar och noggrannhet när order skulle utföras, lärde sig att värdesätta och respektera tiden. Och de kommer att vara er behjälpliga med att införa sådana karaktärsdrag också i det ekonomiska livet.

En exakt utförd order – det är den viktigaste principen inom det militära, en princip vi även måste tillämpa på det ekonomiska området. För övrigt kan vi inte förhålla oss till dagens militarism på samma sätt som vi förhöll oss till den borgerliga klasstatens krigsmaskin. Militarismen har två sidor. Ja, t.o.m. i den borgerliga militarismen finns två sidor: Å ena sidan, är militarismen själva kronjuvelen i klassherraväldet och i utsugarnas våldsmakt över det arbetande folket, varvid det ekonomiska beroendet blir dubbelt barbariskt och synnerligen

uppenbarat, eftersom en armé ju skapats för försvar. Å andra sidan har även borgerlig militarism sina positiva drag. Armén använder sig av teknik och dess strävan är därför att fullända tekniken så mycket som möjligt. Hur fattiga vi än varit har vår kaotiska industri under kamrat Rykovs ledning gett oss ett maximum av allt den kunnat ge.

Under ett krig ställs alla frågor på sin spets. Vi kan klara oss utan te, socker och stövlar, men vi måste absolut ha patroner. Det är sant att det ibland gick dagar och månader då mängden patroner var minimal, innan denna bransch ännu hade kommit i ordning, men nu har vi allt ett litet patronlager och Lloyd-George och Clemenceau⁹ behöver inte oro sig – det lagret kommer att växa.

Krig är ett bistert hantverk, där varje misstag får betalas med tusentals människoliv, ja, ibland också med statens undergång. I ett krig är sammanhållningen och precisionen förd till sin yttersta gräns. En del kamrater brukar säga, att i ett krig är allting inriktat på förstörelse. Men detta är ett mycket grovt misstag. Om vi som exempel tar kapitalismen, så kan vi se hur den värdesätter administratörer som genomgått militär skolning. Vem var det som drog igång Tysklands bästa järnvägsorganisation? Jo, de som genomgått militär utbildning – underofficerare och officerare. Alla stater uppskattar den militära dressyr, som militarismen i olika grad kan skänka det arbetande folket. Den arbetare från Sormovo som, efter att ha varit kommissarie i kriget, nu återvänder till järnverket för att arbeta i dess administration eller som arbetsledare på golvet, kommer givetvis inte för att rasera verksamheten, utan skapar istället förutsättningar för att införa de element av precision, tillförlitlighet och ansvar som karaktäriserar det militära. Vår uppgift just nu – är att föra vår ekonomi närmare de militära metoderna.

Den militära förvaltningen måste efterlikna ekonomin. Där det finns industriregioner – där ska det också finnas militärområden. Steg för steg och i takt med att fronterna krymper kommer vi att övergå till ett milissystem.¹⁰

Vad är då ett milissystem? Det betyder att befolkningen i en given region kommer att ingå i ett kompani, en brigad, en division. Hela befolkningen sådan den ser ut med arbetande människor i arteller och hantverk. Det kommer att finnas färdigutbildade kadrer och befäl. Vilka då? Jo, vår uppgift måste bestå däri, att vår röde arbetsledare, den nye ingenjören, medlemmarna av ledningen för fabriker och verkstäder ska bli befäl. Det är dessa som ska vara våra överstar, divisionschefer, generaler, bataljon- och plutonchefer. Våra officerskurser måste vi förlägga till våra viktigaste industriregioner, så att varje kursdeltagare både ska kunna vara officer och leda industrin i en viss region.

Bondeperiferin måste ingå i den gemensamma ledningen för våra industri- och kulturcentra. Sålunda kommer den aktuella regionen, med sina fabriker i centrum, samtidigt att vara såväl industriregion som milisområde och milisdivision. I takt med att vår armé anpassar sig till det ekonomiska livet – kommer ekonomin att suga i sig element av militarismen, dvs sådana livsviktiga element som precision och tillförlitlighet och en inställning till ekonomiska beslut, som om de gällde militär ordergivning. Och detta behöver vi i väldigt hög grad, eftersom vi på det ekonomiska området hotas av undergång om inte dessa åtgärder blir vidtagna.

Kamrater, det finns slutligen ännu en väg för att närma armén till arbetet, en väg som livet självt visar oss. Det är att förvandla militära förband och hela arméer till arbetsenheter, till arbetsarméer. För några veckor sedan vände sig Tredje arméns militära revolutionsråd till Försvarsrådet med förslaget, att landet borde stödja sig på denna armé, som fullgjort sina militära uppgifter åtminstone för den närmaste tiden, och förvandla armén till en arbetsarmé, så att det nätverk armén utgör och arméns samlade erfarenheter kan bevaras. Efter diskussion i militära och ekonomiska organ har Försvarsrådet beslutat anta detta förslag, med de korrigeringar som Försvarsrådet fann lämpliga att göra.

Vad är då huvudtanken med att förvandla våra militära arméer till arbetsarméer? Jo, i vissa regioner har vi arméer som fullgjort sina uppdrag i strid och som naturligtvis därför borde kunna flyttas till andra regioner. Men på grund av det kaos som råder inom transportsektorn kan de inte sättas in för en kortare tid. Kan vi då bara demobilisera, hemförlova, dessa trupper? Inte under några omständigheter! Om det är något vi lärt oss under dessa två år av inbördeskrig, så är det att vara försiktiga. Vi har ingen rätt att betrakta den militära uppgiften som avslutad.

Javisst, vi har tagit Koltjak till fånga och han sitter i ett fängelse i Irkutsk, ett fängelse som många av oss känner till – och inte bara ryktesvägen. Men öster om Irkutsk finns tjecker och slovakar, som betar sig på ett tvetydigt sätt, och där finns också japaner. Vi har krossat Denikin och han lär finnas ombord på ett fartyg. Men till hans hjälp skyndar en engelsk-fransk flottilj på väg över Svarta havet och dess uppgift är tydligen att hålla våra städer under eldgivning fram till dess att resterna av Denikins band hunnit gå ombord på fartyg som ska föra dem i landsflykt från Ryssland. Borgerliga europeiska massmedier uppger samtidigt, dementerar och uppger på nytt, att en brittisk armé på 200 tusen man är på väg mot Kaukasien. Det är svårt att tro uppgifterna, men vi kan inte utesluta möjligheten, att det engelska kapitalet gör även detta försök..

Nyligen stod såväl representanter för den georgiska regeringen, mensjevikerna, som representanter för den armenisk-azerbajdzjanska regeringen med mössan i hand inför Clemenceau och Lloyd-George och bad om militär hjälp. Svaret blev: ”Vi tänker hjälpa er på precis samma sätt som vi hjälpt Denikin”. Ett klassiskt svar! En fantastisk, men helt omedveten ironi! Men de gevär och kulsprutor som levererats är inte ironiska utan av metall och vi vet ännu inte hur frågan kommer att stå i norra Kaukasien, där vi ännu inte krossat alla Denikins band.

Vi är bergfast övertygade om, att vi på kort tid kommer att krossa motståndet och att den striden kommer att vara slutförd fram på våren – men vi har ingen rätt att avrusta, ingen rätt att hemförlova en endaste soldat. Med tanke på våra stora militära framgångar, så är det här, kamrater, någonting som var och en av er måste göra fullkomligt klart för alla människor på era hemorter.

Så länge vi inte har fullständiga och ovillkorliga garantier för de sovjetryska gränsernas ocränkbarhet, så länge världspolitikerna är så osäker som den är och vi hotas av nya överraskningar, så länge har vi ingen rätt att påbörja någon demobilisering. Men samtidigt som vi håller armén i stridsdugligt skick, kan vi använda delar av den i större eller mindre omfattning – beroende på förhållandena – för ekonomiska ändamål. Vi kan dra till oss kadrer från armén, de ur ekonomins synvinkel mest värdefulla kadreerna, vi kan ta ut dem ur aktiv krigstjänst i hundratal och tusental för att täcka folkhushållningens behov – samtidigt som vi, om det skulle behövas, omedelbart kan kasta in dem i strid vid fronten.

Vår Tredje armé är just i den situationen. En armé som fullgjort sina militära uppdrag. I denna armé finns (och nu kan jag nämna siffran) inte mindre än 150 tusen man. I denna armé finns 7 tusen kommunister, 9 tusen sympatisörer. Med andra ord – det kommer en kommunist eller sympatisör på var tionde rödarmist. Det är en armé med hög medvetenhet och det är ganska naturligt att just den på eget bevåg ställt frågan om det nu – när den inte har fler militära uppgifter att fullgöra – vore möjligt att sätta armén i arbete i den region där den är förlagd.

Vilka är då villkoren för att sätta armén i arbete? Ja, det beror på de sammantagna omständigheterna. För det första måste vi i helhet bibehålla arméns apparat, vi måste hålla armén i krigsberedskap. Den får inte sönderslitas i sina beståndsdelar, den får inte pulvreras. Med tanke på arbetsplikten måste armén få klara och entydiga uppgifter. Givetvis kan inte armén leda en verkstadsindustri eller en textilfabrik. Armén kan heller inte leda järnvägstrafiken eller reparationerna av våra ånglok – men den kan som armé utföra omfattande arbeten som kräver

massinsatser av arbetskraft: skogsavverkning och vedtransporter, torvbrytning, anskaffning av brödsäd för en planmässig fördelning av livsmedel samt transporter av spannmål till uppsamlingsställen, i snösvängen längs våra vägar osv – beroende på var armén och de olika arméförbanden är förlagda.

Vidare – eftersom armén just i den egenskapen utför arbeten av masskaraktär för folkhushållningens räkning eller fungerar som hjälparbetare åt enskilda verkstadsföretag eller fabriker – måste den få handledning från de organisationer som i ekonomisk mening leder dessa verkstadsföretag, fabriker och regioner. Med andra ord – denna armé kan endast ge sig in på industrins område i den mån den inkallas av guvernementets folkhushållningsråd, av representanter för Högsta folkhushållningsrådet, eller av Högsta folkhushållningsrådet självt.

Endast på begäran av Folkkommisariatet för jordbruksfrågor drar arméstyrkor in i lantbruket. Här kan det inte bli tal om att armén på något sätt skulle bryta mot de centraliserade och landsomfattande planerna för ekonomins utveckling, eller mot de lokala regions- och guvernementsplanerna. Armén kan hjälpa till, den kan sätta in sina styrkor, men ledningen kommer att finnas i händerna på de organ som enligt sovjetförfattningen är kallade att utgöra sådan ledning.

Ett ytterligare villkor för att använda armén i arbete, är att det sker en jämn fördelning av livsmedel mellan de arbetande rödarmisterna och de lokala arbetarna. Om arbetarna för en tid kunde finna sig i, att det i närheten fanns en armé som utspisades mycket bättre än de själva – därför att armésoldaterna under krigsförhållanden får utstå de mest fruktansvärda umbäranden, inte får mat på två-tre dagar och dör av tyfus mycket oftare än våra hungrande arbetare – så finns det under fredliga arbetsförhållanden ingenting som kan rättfärdiga, att arbetande rödarmister skulle utspisas bättre än uralarbetare i grannskapet. Därför har Tredje armén, under ledning av Folkkommisariatet för livsmedelsfrågor, ålagts uppgiften att garantera alla Urals proletärer en livsmedelsranson som inte är mindre än den rödarmisterna erhåller.

Självklart är det en uppgift för de lokala fackföreningarna och för de politiska sovjetorganisationerna, att upprätta intimast möjliga kontakter, de bästa tänkbara förbindelser med denna armé – så att det fortsättningsvis inte kan eller kommer att finnas något främlingskap mellan militär organisation och arbetsorganisation.

Rapporterna, som kamrater skickar oss från dessa områden, vittnar om att de är fullkomligt klara över sina uppgifter. Soldaternas traditionella grabbighet, känslan av främlingskap och motsättningarna mellan soldaterna och den proletära miljön – är som bortblåsta och kan inte återuppträffa, eftersom det är samma arbetare som står i ledningen för armén. En av dessa är kamrat Lokatskov¹¹, en proletär från Ural, en i uraltrakten mycket populär kamrat.

Arméns organisation måste naturligtvis genomgå förändringar för att den ska kunna anpassas till arbetsorganisationens behov. Jag vill för er läsa upp ett utdrag ur en rapport som visar hur man tar sig an den organisatoriska frågan. Det här är vad kamraterna Dajevskij och Lokatskov har att rapportera:

”*Uralsk*, 19 januari. Som svar på ert telegram kan jag meddela: Arméapparatusens medverkan i regionens jordbrukskampanj ger inte bara en väldigt mycket större vårsåddsareal. Endast denna medverkan har gjort det möjligt att återuppbygga förstörda lantbruksenheter och på nytt sätta dem i produktivt arbete. Förekomsten av en betydande maskinreserv som kräver reparation i denna region, gör det till ett tvingande behov, att sätta in alla krafter för att ställa i ordning maskinerna så de kan användas för att bruka dessa väldiga jordarealer. Samtidigt måste vi ta alla möjligheter att höja fraktkapaciteten på järnvägssträckan Pokrovsk-Uralsk, där det på stationerna i området Altata-Jersjovo, under bar himmel, ligger miljoner pud brödsäd som inte fått plats i sädesmagasinen.

På den sammankomst som idag ägde rum med deltagande av armékadrer från det befästa området, representanter för regionens parti- och sovjetorganisationer: revolutionskommitté, partikommitté, jordbruksavdelning, folkhushållningsråd, fackföreningar, guvernementets livsmedelskommission, järnvägsanställda m.fl. fastställdes en arbetsplan. Ledningarna för olika branscher inom folkhushållningen, främst jordbruksavdelningen och folkhushållningsrådet, fick i uppdrag att de närmaste dagarna presentera siffermaterial om det omedelbara behovet av arbetskraft och tekniska hjälpmedel för att under nuvarande förhållanden höja arbetsproduktiviteten i folkhushållningens viktigaste branscher.”

Till stabschef i armén förordnas en arbetare med stor och allsidig erfarenhet av ekonomiskt arbete. Samma slags meriter har också den förre stabschefen, en officer från generalstaben, som blir den förstnämndes assistent. Så fort armén behöver övergå i krigstillstånd, sker naturligtvis återigen en växling, så att den förre stabschefen på nytt intar sin givna plats. Arméns operativa avdelning döps om till arbetsoperativa avdelningen. Den kommer precis som tidigare att leda arbetet med att förbereda och utföra operativa arbetsorder och att sammanställa arbetsrapporter. Om denna operativa ledning tidigare kunde få order om att ”inta den eller den byn, att marschera si och så många verst i den eller den riktningen” – så kommer denna förvaltning fr.o.m. nu att utfärda arbetsorder, t.ex. ”att fälla och såga si och så många kubik ved i ett visst område”. Och rapporteringen kommer att koncentreras till liknande spörsmål. Operativa avdelningen kommer även den att ledas av en arbetare med ekonomisk erfarenhet.

Ni kan föreställa er, kamrater, vilken kolossal fördel det är att ha en sådan organisation, som redan förfogar över centraliserade telegraf- och telefonförbindelser. Varje kompani har egen telefonanläggning, drar sina kablar, upprättar kontakt till brigadstaben, via brigadstaben till divisionsstaben, till arméstaben. På det här sättet skaffar vi oss ett stort antal producerande arbetararteller, som har vanan inne att utföra exakta order, att ta emot order över bestämda telefonlinjer och som är vana att redan samma dag avrapportera hur dessa order utförts.

Samtidigt har underrättelseavdelningen omorganiserats till en redovisnings- och statistikavdelning, som behållit sin kader och anpassat den till sitt nya arbete. Förbindelseavdelningen, som jag nämnde nyss, behålls som den var tidigare. Den har nu ett kolossalt arbete bestående däri, att den ska upprätthålla förbindelserna mellan alla arbetsställen och institutioner å ena sidan, samt staben å den andra. Det är tänkt att staben före kl 22.00 varje dag ska känna till dagsresultaten. Under ledning av arbetsarméns råd bildas också en vetenskapligt-teknisk avdelning, vars uppgift är att utarbeta övergripande ekonomiska planer. Tidigare chefer för avdelningar och grupper underställda staben, ja, överhuvudtaget cheferna för alla militära förvaltningar, kommer fr.o.m. nu att kallas militära ledare, militära assistenter, där så är nödvändigt, eftersom Röda armén inte kommer att upplösas som krigsorganism. Till chefer för avdelningar och grupper förordnas erfarna kommunistiska arbetare med adekvata ekonomiska meriter; sådana finns redan.

Den citerade rapporten avslutas med orden ”allt detta får oss att hoppas, att denna första armé verkligen blir en sovjetisk arbetsarmé”. Jag har i min hand deras första arbetsrapport som berättar hur många kubik ved man färdigställt, hur många kubik som transporterats från avverkningsplatserna, hur många timmermän som skickats till gruvorna, hur man arbetar med att reparera trasiga lok, osv, osv.

Naturligtvis är detta bara början. En del som görs kan vara misstag, annat rena fantasier, somligt korrigeras och en del överflödigt förkastas. Men själva grunden för detta arbete kan inte vara felaktigt eller ett misstag, ty allt detta är precis samma grund på vilken vi bygger hela vårt sovjetsamhälle.

Här har vi att göra med några tusen arbetare från Ural och andra trakter, arbetare som själva ställt sig i spetsen för armén. Vi har att göra med några tiotusental bönder som befinner sig i

olika stadier av medvetenhet och som står under dessa frontarbetares ledning. Vad är det då frågan om? Jo, detta är en liten avspeglning av hela vårt Sovjetryssland, en liten avspeglning av vårt ekonomiska liv i sin helhet, en organism bestående av miljoner arbetare och miljoner bönder och där den ledande apparaten i sin tur består av de mest medvetna bönderna och en överväldigande majoritet arbetare från våra städer. Varför skulle inte denna organism kunna vara levande om hela vårt Sovjetryssland är det?

Det är därför som vi, efter att ha gjort denna första erfarenhet, omedelbart överför den även till en rad andra områden. Denna reservarmé har redan anpassats till arbete inom transportsektorn. Genom beslut i Arbetarnas och böndernas försvarsråd har denna arbetsarmé, som vid fronterna lärde sig bygga skyttevärn och befästningsverk, en armé som förfogar över en mycket bra ledningsapparat och har sin stab i Kazan – hel och hållen ställts till förfogande för Folkkommisariatet för vägar och kommunikationer och satts in för att arbeta längs järnvägssträckorna Moskva-Kazan och Jekaterinburg-Kazan¹².

Tredje armén, den tredje i ordningen men den fjärde i antal soldater räknat, är satt i denna beredskap. Denna armé, som tidigare opererade längs med Uralfloden och som nu fullgjort sina militära uppgifter, har av Försvarsrådet fått i uppdrag att hjälpa kommittén för statsanläggningar och Folkkommisariatet för vägar och kommunikationer med att snabbast möjligt ställa i ordning järnvägen Alexandrov-Gaj-Emba för att kunna transportera olja. Dessutom är det ju så, att uralområdet – där inbördeskriget var särskilt grymt – har ödelagts, ruinerats och berövats den arbetskraft som skulle behövas i lantbruket. Efter överenskommelse med folkkommisariaten för jordbruksfrågor, kamrat Sereda¹³, har vi sänt en förfrågan till Ural angående möjligheten, att sätta in Fjärde arméns styrkor och teknik för att reparera jordbruksverktyg och -maskiner och i arbetena med vårsådden.

Detta, kamrater, är ett helt nytt, en ny erfarenhet, än så länge bara en erfarenhet, – av hur man kan använda arméns manskap och inventarier för ekonomiskt arbete, i detta fall arbete inom lantbruket. Försvarsrådet har redan beslutat, att bilda en arbetsarmé i Ukraina efter överenskommelse med den ukrainska revolutionskommittén. Det är tänkt att vi ska bilda en arbetsarmé i norra Kaukasien och den saken blir allt mer akut, ju närmare vi kommer Groznyjs oljekällor.

I norr har vi fått till stånd en vapenvila som vi hoppas ska leda till ett fredsavtal med Estland¹⁴. Där har vi Sjunde armé i ett område som är rikt på torv- och oljeskifferfyndigheter. Vi har i princip beslutat sätta in Sjunde arméns manskap i arbete, eftersom vi inte kan demobilisera, inte kan upplösa armén, så länge som Finland skramlar med vapnen och vi inte vet vad som kommer att hända med Estland och Lettland i morgon. Vi bör emellertid kunna sätta in Sjunde arméns styrkor i arbetet med torv- och oljeskifferbrytningen.

Detta är alltså en av vägarna för hur vi skulle kunna använda arméns manskap, en levande och organiserad arbetskraft, och huvudsakligen sätta in den i våra ytterområden som är så rika på råvaror. Om arméns styrkor förmår hämta upp dessa råvaror och transportera dem till våra järnvägsknutpunkter, om de kan hjälpa oss att hålla rälsen ren från snö, sätta fart på järnvägstrafiken och hit till centrum, till ekonomins viktigaste områden, sända brödsäd och bränsle, då kommer blodet i sovjetushållningens ådror åter att nå dess hjärta, som då slår jämnare, starkare och med snabbare takt. Vår ekonomiska organism kommer åter att leva upp.

Därför vore det en oförlåtlig synd, att förhålla sig likgiltigt till detta experiment, eller att ge det otillräckligt stöd. Ty detta experiment med att använda våra arméer för ekonomiska uppgifter kommer att ha enorm principiell betydelse och lika enorm betydelse materiellt och ekonomiskt. Då vi nu är tvungna att tillgripa arbetsplikt i bred omfattning, tvungna att använda oss av hundratusentals och miljoner bönder för ekonomiska behov, så kan de inte mobiliseras bara med hjälp av våra fackföreningar. Huvudsakligen kommer de att kunna mobiliseras bara om vi använder militära metoder. Vi blir tvungna att organisera dem i

arbetskollektiv och ge dessa en form som liknar den militära organisationen, alltså arbetslag, arbetarplutoner, arbetarbataljoner. Eftersom vi här har att göra med massor, som fortfarande inte genomgått någon skolning i fackföreningarna, måste organisationen huvudsakligen vara av militär karaktär. Vi har redan tillgång till dessa organisationer i form av våra arméer. De borde följaktligen komma till användning och anpassas till ekonomiska uppgifter. Det görs redan nu.

Användningen av arbetsarméer kan, enligt liberala pratmakare, leda till ett system av araktjejevtyp. Men vi är i vår fulla rätt att helt tillbakavisa detta svammel. Vi säger att arbetarklassens mest militanta skikt har tagit landets styrelse i sina händer och att de därför har rätt att påtvinga de mest efterblivna delarna av det arbetande folket en lag om arbetsplikt, eftersom bönderna, de mest efterblivna bönderna, redan i morgon eller övermorgon inser – och de bästa delarna av bondemassorna fattar redan nu – att arbetsplikten är en nödvändig lag.

Kamrater, detta är alltså tanken bakom en militarisering av vår hushållning, det är i den meningen vi talar om en militariserad ekonomi. Denna tanke kan inte behandlas som vore den ett utifrån kommande tvång, som vore den ett initiativ från militära specialister. Det är en trist och löjeväckande fantasi.

Vem kan bland massorna föra in ett medvetande om denna nödvändighet? Endast de progressiva skikten inom arbetarklassen, dvs främst industriproletariatet. Om vi först betraktar vår kämpande armé, som strider och stupar vid fronterna, så säg mig då vem det är som skapat denna armé, vem det är som infört disciplin i armén, vem det är som har gjort en order till ett tvingande och befallande ord? Det är inte enskilda militära specialister, bland vilka det förvisso finns många helt underbara kadrer – som är de verkliga organisatörerna. Nej, allt det som kännetecknar arbetarnas och böndernas sanna militarisering i form av Röda armén, har införts och införs i detta nu av de mest progressiva skikten bland de arbetare som kommer från Moskva, Petersburg, ja, från hela Ryssland.

Hur gick det till när vi skapade Röda armén? I början bestod armén av partisanförband eller enkla arbetarstyrkor. Men vi beslöt oss för att militarisera arbetarna och vi samlade arbetarna till möten för att tala klarspråk: ”Vi befinner oss i fara, en fara som hotar oss med undergång. Det ankommer på er, progressiva arbetare, att bland dessa massor införa en beredskap att dö eller segra”. Dessa progressiva arbetare, som hade militariserat sig själva, såg nu till att militarisera också bondemassorna för att kunna leda dem i strid.

De progressiva arbetarna har idag samma uppgift i förhållande till hela folkhushållningen, i förhållande till den allmänna arbetsplikten. Vi måste framför allt säga till de progressiva arbetarna, att vi på folkhushållningens område, på den ekonomiska fronten hotas av samma fruktansvärda fara, ja, en än större fara än den som hotade oss då Denikin stod norr om Orjol, när Judenitj närmade sig Pulkovohöjderna utanför Petrograd. Denna fara är desto mer fruktansvärd, som den är allomfattande. Men vi, kamrater, skiljer oss från franska och belgiska arbetare däri, att dessa ännu lever som kapitalets slavar, medan vi själva får ta ansvar för vår framtid. Vi kan och måste i arbetarklassens innersta källor hitta dess dolda energi, föra upp den till ytan, sätta den i rörelse, militarisera oss själva och de mer efterblivna massorna. Vi måste, på det mest beslutsamma sätt, se till att precision, tillförlitlighet och strängaste ansvarskänsla från början till slut, i stort såväl som i smått, fr.o.m. nu ska vara kännetecknande för arbetarmassorna.

Frågorna om vår ekonomi måste hamna i centrum för vår uppmärksamhet. Varje förvärvs- arbetande som hamnat på efterkälken – varje arbetare, arbeterska, varje arbetande bonde och bondkvinna måste känna till detta. Tre fjärdedelar eller kanske t.o.m. nio tiondelar av spaltutrymmet i våra tidningar måste ägnas frågor om vår ekonomi. Varenda en av landets medborgare – progressiv eller efterbliven – ska känna till att det finns järnverk i Sormovo och Kolomenskoje, att det på olika platser finns textilfabriker som heter si och så; ska veta vad de

producerar och att de producerade mer och bättre i april, än vad de gjorde i mars eller februari.

Vi måste se till, att vi har fabriker och verkstäder som blir särskilt omtyckta eftersom arbetspulsens i dessa företag slår snabbare. Det måste finnas fabriker och verkstäder som ska känna, att de inte är lika omtyckta i sovjetlandets ögon, eftersom pulsen inte slår lika snabbt och produktiviteten är lägre än vid andra fabriker och verkstäder. Färdigställandet av varje nytt ånglok vid någon ånglokstillverkande verkstad – måste fr.o.m. nu betraktas som en sovjetisk högtid och varenda arbeterska och bondkvinna måste känna till att detta är deras ånglok. Vi måste följa reparationsarbetet vid lokverkstäderna på samma sätt, som vi känner någon sjuk anförvant – en älskad bror, syster eller hustru – på pulsen.

Och om bara landets alla progressiva arbetare ägnar alla sina tankar, all sin vilja, hela sin revolutionära lidelse åt folkhushållningens sak, precis som de gjorde när det gällde arméns sak, så betvivlar jag inte, att vi kommer att kunna föra ut Ryssland på en ny och bred väg – till skam för alla våra fiender och till glädje för alla våra vänner.

Slutord

Kamrater, redan på det gemensamma mötet i Bolsjojteatern fick jag frågan om principerna för arbetarskyddet kommer att tillämpas i arbetsarméerna. Naturligtvis är det vår uppgift att skapa gynnsamma förutsättningar för våra arbetsarméer. I varje fall är det vår strävan, att man i arbetsarméerna – med alla till buds stående medel – ska tillämpa principerna för arbetarskyddet.

Vår huvuduppgift är att skapa en arbetsarmé och denna arbetsarmé är inte något tillfälligt missförstånd eller någon beklagansvärd oundviklighet. Det handlar om en viss sorts Kooperation, som tidigare hade skapats för andra uppgifter, men som består av samma slags grundelement på vilka hela samhället bygger här hos oss i sovjeternas land och som tillämpas allt mer beslutsamt på alla livets områden.

Dessa grundelement är arbetarna, den mest upplysta och revolutionära delen av bönderna, samt en mindre procent revolutionära intellektuella – alla tre i egenskap av ledare. Det är de halvmedvetna, vacklande och tvivlande småbönderna som både leder och är ledda, vidare de perversa kulakerna och halvkulakerna, som uppträder i egenskap av såväl motståndare som tvångsledda. Detta är ju den allmänna bilden av sovjetsamhället sådant det ter sig på varje stort sovjetiskt företag. Detta är också bilden av vår armé, inklusive bilden av vår arbetsarmé.

Det är därför jag ingalunda är beredd och heller inte tänker rekommendera kongressen att behandla denna stora erfarenhet som en begränsad fråga, på det sätt som kamrat Rjazanov föreslagit. Om det är sant att vi går in i en period då vi ska försöka massmobilisera och införa allmän arbetsplikt för de breda bondemassorna i syfte att få enklare arbeten utförda, då är det alldeles klart att denna mobilisering av bondemassorna – särskilt i initialskedet – inte på något sätt kommer att skilja sig från metoderna för militär mobilisering i allmänhet. Den organisation vi kan ställa till de mobiliserade massornas förfogande, kommer särskilt den första tiden att mest likna en primitiv militär organisation.

Eftersom vi redan har fotfolk som mobiliserats för militära ändamål, så är det inte bara att fylla ut tiden i deras militärtjänst som vi nu drar in dem i arbete. En sådan inställning är helt ohållbar. Den principiella betydelsen av detta experiment, själva tanken med det är, att arbetarklassens bästa krafter, de mest energiska, friskaste, kunnigaste arbetarna – som tidigare ledde bönder i strid – även nu ska användas som ledning för dessa bondemassor. Om det här experimentet skulle misslyckas betyder det inte bara att vi i viss mening, i ett visst ögonblick, varit dåliga på att använda arméns resurser, utan skulle även betyda, att den ryska arbetar-

klassen och dess bästa element, som genomgått krigets hårda skola, inte förmådde ställa om sig och lägga om arbetet på fredliga banor.

Jag tror att arbetarklassen förmår göra detta, ja, jag tvivlar inte på att så blir fallet. Varje ny rapport vittnar om, att arbetarna själva har en attityd till denna sak som går ut på, att de ingalunda ser den militära organisationen som en fetisch, som någon slags helig ko och att den i deras ögon ingalunda påminner om militarism i detta ords dåliga bemärkelse – och som de är vana att använda detta ord. De betraktar den militära organisationen som sin apparat, som ett arbetsinstitut, och de säger ungefär som så, att ”fackföreningarna är den enda arbetarorganisationen och behövs det, då är vi beredda att använda fackföreningarna för att bygga en armé, eller för att omorganisera armén”. Det är bara på det sättet man bör förhålla sig till alla arbetarklassens institutioner, organ, föreningar och kooperativ.

Vad sedan gäller frågan om jämlik fördelning av livsmedelsransoner mellan soldaterna i arbetsarmén och arbetarna i en viss region och förslaget, att istället för en regional höjning av ransonen lägga överskottet i en livsmedelsfond för hela republiken – vill jag säga följande: Vår arbetsarmé lever och arbetar i regioner där det finns ett livsmedelsöverskott och det vore naturligtvis ingen orimlig tanke, att en viss regions arbetare skulle få beskurna ransoner bara därför, att arbetarna i t.ex. Moskva inte har dessa tillgångar. Det torde vara ställt utom allt tveivel, att om vi hade en väl fungerande apparat, skulle en höjning av arbetarnas ransoner inte alls och inte på något sätt stå i motsättning till önskan att samla ihop till en livsmedelsfond för industriproletariatet – som ju är den allra viktigaste uppgiften.

Kamrat Rjazanov har framkastat förebråelsen, att fackföreningarna känner sig förbigångna vid behandlingen av frågan om arbetsplikten. När det gäller den saken har han fått ett bra svar från kamrat Tomskij¹⁵, som konstaterat, att frågan har behandlats med deltagande av, eller rättare sagt, under medverkan av fackens mest inflytelserika representanter, inklusive kamrat Tomskij själv.

Apparaten för mobilisering av bönderna är en frisk mobiliseringsmekanism. Den behöver bara sättas i händerna på avdelningen för redovisning och förmedling av arbetskraft inom Folkkommisariatet för arbetsfrågor. Vad beträffar påståendet, att vi bara skulle ha dragit in fackföreningar som är bra för vår internationella propaganda – begriper jag inte alls, varför man utomlands skulle behöva studera våra fackföreningar genom den lilla springa som öppnas när denna apparat mobiliserar bönder. Om det är något som intresserar det europeiska proletariatet, så är det frågan hur ryska arbetare byggt en egen stat, skapat olika apparater och hur de använder dessa apparater som de själva finner bäst och med hjälp av sina apparater förmår mobilisera breda massor, inklusive bondemassorna. Men ni kan knappast förvänta er, att den europeiske arbetaren skulle vara särskilt doktrinär och ställa sig frågan ”finns det, eller finns det inte någon facklig representant i den och den apparaten för mobilisering av arbetare?”.

Det är en fråga som bara kan intressera tradeunionister, eftersom brittisk bourgeoisie lyckats dra dem vid näsan i tiotals år. Den brittiska bourgeoisien skapar en borgerlig statsapparat i vilken de släpper in en facklig representant. Det är fackföreningsrörelsens, dessa fackpampars, grävsta misstag. För endast en hjärndöd idiot kan tro, att arbetarklassens intressen sålunda blivit tillgodosedda. Men om nu kamrat Tomskij anser att saken kräver inte bara en, utan tre eller fem fackliga representanter, så har väl det aldrig varit någon tvistefråga.

Förslaget om att bilda en arbetsarmé kom i detta fall direkt från Tredje armén¹⁶ och vi har bara dragit fram förslaget i dagsljuset. Vi diskuterar denna ekonomiska organisation med landets alla ekonomiska institutioner och om det i detta fall uppstått missförstånd hos kamrat Rjazanov, då är missförstånden hans egna.

Men här finns också meningsskiljaktigheter som hänför sig till en representant för det parti, vilket kallar sig ett parti som tar ansvar och har samvete, såsom partiets själv brukar uttrycka det. Jag avser kamrat Abramovitj¹⁷. Vem känner sitt parti bättre, än kamrat Abramovitj? Här anklagar han oss nästan för att vi besegrade Koltjak, Denikin m.fl. Och vi skulle liksom ha bestämt oss för att inbördeskrigets kulsprutemetoder är det bästa sättet att lösa våra ekonomiska uppgifter. Man skulle kunna få för sig, att denna seger vanns av några slags militära proffs – och inte av just arbetare från Petrograd och Moskva, av arbetare som inget glömt av vad de hade lärt sig i såväl fackföreningar, som i underjordiska grupper och i sitt arbetet i sovjeterna – ty, det var just för detta de kämpade och vann sin seger.

Men jag tycker en annan sida av denna fråga är intressantare. Abramovitj säger, att det vore oklokt att skapa en militär apparat med hjälp av den usla sovjetregimen. Det är mycket möjligt, men utan hjälp av denna dåliga regim kan vi inte lösa våra ekonomiska uppgifter. Här finns ingen motsättning. När vi började bygga upp armén – och nu frågar jag Abramovitj vad det var han då sade med ord hämtade hos Martov. Sa han inte, att bolsjevikerna tänker satsa på en yrkesarmé omgärdad av ärkeänglar från två håll, dvs arbetare beväpnade med revolverar från båda hållen, tänker satsa på kommissarier, samt att vi med hjälp av en så rutten regim inte skulle lyckas skapa en armé. Självklart har kamrat eller medborgare Abramovitj ett överflöd av samvete, men faktiskt också brist på skarpsinne, ty det han nu säger borde han ha sagt då, när vi började bygga upp armén och inte nu, när vår armé redan vält alla våra fiender över ända.

Det är inte rätt tid att genomföra en militarisering, järnhård disciplin och stålhard härdning, säger Abramovitj – eftersom detta kräver för mycket metall och metallen är så dyr. Själv föredrar Abramovitj ett billigare recept, nämligen att satsa på vatten, precis som apotekare i stora mängder brukar spä ut alla medikament med vatten. Men hur vill han då lösa denna fråga, hur ser han på uppgiften att militarisera? Jo, i bästa fall förhåller han sig till militariseringen som en brittisk tradeunionist. Men vi har ju redan genomfört en mobilisering i praktiken, dvs, tusentals och tiotusentals militanta arbetare har medvetet varit med om en mobilisering vid fronten, hundratusentals bönder har varit med om en mobilisering, måhända bara halvt medvetet – men ändå varit med om en sådan.

Vad har då denna militarisering betytt för oss? Mensjevikerna säger att den var påtvingad utifrån. Vem var det som påtvingades den? En och annan desertör, en och annan kulak, en och annan demoraliserad bonde, en och annan av mensjevikerna demoraliserad arbetare. Men hur var det med den överväldigande majoriteten? Militariseringen hade inte påtvingats dem som vann segern. Militariseringen hade de medvetet tagit till sig. De sade som det var: Här gäller det att segra och därför att anstränga sig av alla krafter – eller så går vi under. Här var det frågan om en inre militarisering. När de väl hade genomsyrats av denna kämpaglade och militanta stämning, då talade de om för de bästa bönderna vad saken gällde och bönderna slog följe med dem.

Jag frågar er: Finns det verkligen inga exempel på hur arbetarna tagit i med hårdhandskarna mot strejkbrutare? Jodå, hur många som helst! Men är det inte så, att vi befinner oss i ett läge där frågan inte bara gäller en enskild grupp arbetare, utan faktiskt handlar om framtiden för arbetarklassens miljoner, ja, även om framtiden för bönderna och dess allra mest efterblivna skikt?

Har vi då inte rätt att ta till de strängaste åtgärder, tusen gånger strängare än dem som användes mot strejkbrutare under tsartiden? Att militarisera ekonomin betyder att folkhushållningens blomma – arbetarklassen – tvingas lära sig förstå, att nu handlar det om liv eller död. Nu handlar det inte om att bygga luftslott, idealiska fabriker á la Abramovitj, som bara har en enda egenskap, nämligen, att de inte existerar i sinnevärlden. Precis som den där

armén han vill skapa, nämligen den som redan skapats av Denikin, Koltjak och Judenitj, där de deltog...

(Röst ur salen: ”Det är inte sant”).

– Inte vet jag om det är sant eller ej, men när vi föreslog era ledare Tsereteli¹⁸ och Tjechidze¹⁹ ett gemensamt förbund mot Denikin, svarade de: ”Vi kan inte blanda oss i denna maktkamp”. Och både Tsereteli och Tjechidze reste till Paris, där Clemenceau meddelade: ”Vi kommer att hjälpa er mot bolsjevikerna, precis som vi hjälper Denikin”. Vågar ni förneka detta?

(Röst från salen: ”Vi hade olika åsikter om det där”).

– Inte vet jag om ni hade olika åsikter eller ej, men när era meningsfränder arresterades eller sköts, då var ni inne på samma linje. (Applåder).

Här har kamrat Radek²⁰ citerats några gånger. Han hade mycket intressant att säga. Den röda tråden i hans anförande var tanken, att själva rådsrepublikens existens är världshistoriens största och viktigaste faktum. Ni kan i detta nu göra enstaka kraftansträngningar, men själva faktum, att ni finns som arbetarklassens organiserade statsmakt, är det faktum som likt en ryggrad bär upp hela världsutvecklingen. Vad är det som hållit oss upprätta dessa två år? Jo, en inre själslig koncentration, skoningslöshet mot alla sabotörer inom arbetarklassen, ja, att vi faktiskt satsade all vår energi – till förfång för såväl militanta arbetares som småbönders personliga hälsa.

Men det är detta som säkerställt arbetarklassens herravälde under två års kamp på alla fronter. Nu består uppgiften däri, att omforma dessa ansträngningar, denna lidelse och skoningslöshet i ekonomisk utveckling. Och en försvinnande liten minoritets sabotagehandlingar kan inte hindra oss, precis som de inte lyckades förhindra omvälvningen för två år sedan. I vårt förhållande till arbetarklassen, såväl till militanta arbetare som småbönder, har det skapats en atmosfär som är genomsyrad av disciplinens anda, samtidigt som vår militära armé genomsyras av viljan att arbeta. I vårt samhälle kan det inte finnas någon skillnad mellan armén och de arbetande klasserna, de kommer bara allt närmare och närmare varandra, och varje försök att splittra dem är en försyndelse och ett brott mot revolutionens sociala anda. Detta kan vi inte tillåta från något håll.

Ekonomitjeskaja Zjizn Nr 18, 20 januari 1920 [Detta datum verkar för tidigt – *Red anm*]

Översättning: *Kjell Berglund* från 1:a ryska upplagan av Trotskijs *Samlade verk* (Sotjinenija), band XV, utgiven i Moskva 1927. Även noterna är från denna utgåva.

Noter

¹ *Folkhushållningsrådets III kongress* – samlades 23 januari 1920 för första gången på två år. Vid denna tid hade republiken återtagit följande industriellt viktiga områden från fienden: Kaukasien, Ukraina, Ural och det spannmålsrika Sibirien; blockaden hade upphört och det fördes fredsförhandlingar med de nya staterna i det gamla imperiets ytterområden. Det allmänna läget för rådsrepubliken återspeglades i de uppgifter som kongressen ställde.

Kongressens dagordning upptog följande punkter: 1) Rapport om läget för republiken (Rykov); 2) Den militära industrin och försörjningsläget; 3) Ledningen över det ekonomiska livet (Miljutin, Lozovskij); 4) Arbetets organisation (Tomskij); 5) Dagsläget för transportsektorn (Lomonosov); 6) Bränslefrågan (Lomov); 7) Om den allmänna arbetsplikten (Trotskij).

Kongressen föregicks av en bred tidningsdebatt om ”ekonomins ledning och förvaltning” och formerna för att engagera det arbetande folket i återuppbygget av folkhushållningen, samt om hur armén skulle kunna komma till användning på arbetsfronten. Den sistnämnda frågan var särskilt betydelsefull, eftersom man under inbördeskriget tagit in många fackliga aktivister i Röda armén.

I sin artikel *Nya fläckar i frågan om industrins ledning* (*Ekonomitjeskaja Zjizn* 14 februari 1920) säger kamrat Nogin att han är överens med Trotskijs åsikt (som framgår av dennes teser) om, att användning av arméerna i

arbete vore ändamålsenligt i den meningen, att deras apparater snabbt skulle kunna genomföra fattade beslut och att det ”med hjälp av denna apparat går att åstadkomma snabba framsteg, som annars verkar omöjliga vad gäller leveranserna till industrin”. Men i samma artikel påpekar kamrat Nogin, när han tar upp frågan om återuppkomsten av lokala ekonomiska centra – som hänger intimt samman med uppgifterna för arbetsarméernas militära revolutionsråd – att en sådan återuppkomst är omöjlig ”eftersom landets resurser inte ger den centraliserade industrin möjligheter till en normal utveckling”. Han understryker att vi måste ”tänka oss en sådan industri som ger maximal produktion till ett minimum av kostnader och att medlen då måste fördelas i enlighet därmed”. Nogin menar, att nya krafter som från Röda armén dras in i produktionen, kan medverka till en sanering av industrin och påpekar att ”det för återuppbyggnaden är viktigt, att de kamrater som på senare tid uteslutande arbetat i armén, inte tar sig an sina nya uppgifter med den förutfattade meningen, att de med avseende på industrins ledning inget annat är i stånd att uträtta, än att göra misstag”.

I en artikel under rubriken *Arbetets röda armé i Ekonomitjeskaja Zjizn* 17 januari 1920 skriver också kamrat Krumin, att användningen av arméerna i landets ekonomiska återuppbyggnad inte kommer att innebära någon desorganisation, utan tvärtom kommer att ”mångdubbla tempot i vårt arbete”.

På själva kongressen var huvudfrågorna de som gällde ekonomins ledning och arbetets organisering, med tonvikt på frågan om allmän arbetsplikt. I den första frågan förde kamrat Miljutin i sitt huvudanförande fram följande förslag som senare också antogs av kongressen i form av ett antal teser: 1) En centraliserad ledning för folkhushållningen är det viktigaste medlet i händerna på ett segrande proletariat ”för en snabb utveckling av produktivkrafterna och för att säkerställa proletariatets ledande roll i landets ekonomiska liv”; 2) basen för den nationaliserade industrins ledning måste vara ett kollegialt initiativ, ty ”endast på basis av arbetarkollegier kan vi garantera fackföreningarnas och arbetarmassornas deltagande i styret av landets ekonomiska liv”.

I den efterföljande debatten om rapporten är det värt att notera det inlägg som gjordes av kamrat Larin, som påpekade att fackföreningarna i den sovjetiska verkligheten berövas alla de funktioner som var kännetecknen för dessa organisationer under kapitalismen. I takt med att fackföreningarna tillägnar sig rollen och funktionen som regulator i produktionen, kommer de allt mer att smälta samman med de organ som reglerar folkhushållningen. För att underlätta denna sammansmältning föreslog kamrat Larin, att Högsta folkhushållningsrådet skulle ha rapportskyldighet inför de allryska förenade fackföreningarnas sammankomster.

Även kamrat Lenin berörde i ett av sina inlägg frågan om formerna för ekonomins ledning. Han påpekade, att arbetarkollegier i styret av landets ekonomi ”är som befruktningsogonblicket, som är nödvändigt bara i utvecklingens första stadium”.

Den resolution (utarbetad tillsammans med Fackliga centralrådet) som kongressen antog i anslutning till huvudanförandet, hade följande huvudpunkter:

1. Vi behöver centralisera ledningen så, att vi i vår hand samlar all produktion som är av betydelse för folkhushållningen.
2. Lokala organ måste bearbetas för insamling av råvaror och vad gäller ledningen för de företag som är bokförda hos dem.
3. I syfte att bekämpa byråkratism och långbänkar är det nödvändigt att minska antalet instanser mellan de högsta och lägsta organen.
4. De ömsesidiga relationerna mellan centrala och lokala organ måste bygga på en exakt avgränsning av deras tekniska och ekonomiska funktioner, samt bygga på ett ömsesidigt ansvar för arbetet.
5. Grunden för proletariatets ekonomiska diktatur finns i fackföreningarna, i deras deltagande i landets ledning.
6. Styrelseformen är som regel ett arbetarkollegium, men den formens plus och minus jämfört med formen enmansledning, utvärderas efter vunna erfarenheter.
7. Styrelsemetoderna måste anpassas till ett system med exakta uppgifter och ett tydligt ansvar för att dessa uppgifter verkställs. I anslutning till kamrat Miljutins tal antogs också *Instruktion för industrins ledning*, som huvudsakligen hade följande innehåll: 1) Centrala institutioners, överstyrelsers och centras organisationer kvarstår utan förändringar; 2) Hela apparaten för lokala styrelser och företagsledningar, som är bokförda hos och direkt leds av Högsta folkhushållningsrådet, avförs från de lokala ekonomiska organens system; 3) Hela den återstående apparaten för Högsta folkhushållningsrådets överstyrelser och centra, tillförs guvernementens folkhushållningsråd.

Därefter avgavs rapporter om det ekonomiska läget, om formerna för arbetets organisering och den allmänna arbetsplikten. Kamrat Rykov, som i sitt anförande uppehöll sig vid de viktigaste inslagen i den ekonomiska politiken, påpekade att ”Sovjetrysslands ekonomiska liv f.n. bestäms av järnvägstransporternas arbetskapacitet”. ”Det vore det största misstag att tro, sade han vidare, att blockadens försvinnande och ett ingånget fredsavtal, i någon som helst mån skulle kunna lösa vår råvarukris; dessa företeelser betyder tvärtom ett ökat behov av råvaror, eftersom råvaror är den enda produkt som Ryssland kan leverera till Europa och med vilken Ryssland kan träda in i ett varuutbyte med Europa”. Kamrat Rykov underströk särskilt följande tre aspekter:

1. Om nu Sovjetryssland börjar komma på fötter med avseende på vedbränslet, så är det illa ställt med kolbrytningen och särskilt oljeutvinningen; speciellt industrin och transportsektorn är beroende av dessa branschers återuppbyggnad.

2. Livsmedelsförsörjningens problem kan tillfredsställande lösas bara leveranser kan börja ske med hjälp av transportsektorn.

3. Vad gäller industrins återuppbyggnad har arbetskraftskrisen särskilt stor betydelse. Det är en stor kampuppgift att ta tillvara den kvalificerade arbetskraft, som i hög grad är spridd för all världens vindar.

Kamrat Tomskij tog i sitt anförande upp följande aspekter: 1) Problemen med att tillvarata den kvalificerade arbetskraften kan bara lösas på ett villkor, nämligen att det skapas en livsmedelsfond och att arbetarskyddsfrågorna prioriteras; 2) Vi måste upphöra med likformigheten vad gäller livsmedelsleveranser och nedbringa antalet typer av arbetsmatransoner till två eller tre; 3) Ett premiesystem måste bli ett nödvändigt inslag i lönepolitiken och grunden för detta måste vara ett normerat arbete; 4) Den kvalificerade arbetskraften kan kompletteras med kadrer när en adekvat yrkesutbildning kommer till stånd; 5) För att behålla arbetarkadrenna måste dessa knytas upp till respektive företag.

Kamrat Tomskij berörde också frågan hur vi ska förhålla oss till hantverksindustrin, som spelar en betydande roll i vår ekonomi och framhöll att ”vi måste leverera råvaror och bränsle till de hantverksföretag rådsrepubliken behöver, medan resten kan stängas”.

I debatten som följde på huvudanförandena bör nämnas ett inlägg som gjordes av Tjentsov, ordförande i förenade bondekooperativens råd. Han utgick i sitt inlägg ifrån, att staten kan sköta sina åtaganden på ett bra sätt endast förutsatt, att jordbruket är välorganiserat, varför han föreslog att bondekooperativen skulle få en särställning vad gäller jordbrukets organisation.

Därefter talade RSDAP(m)s ordförande Abramovitj, som kritiserade alla de åtgärder för att militarisera arbetet och införa allmän arbetsplikt, som föreslagits av kamrat Trotskij. Han förklarade, att sovjetmaktens struktur är sådan, att den – alltså sovjetmakten – framgångsrikt kan fungera på krigsfronten, men att det för att återuppbygga ekonomin och befästa proletarietets diktatur krävs, att man eliminerar orsakerna till arbetarmassornas passivitet, dvs inför demokrati. Kamrat Bucharin kritiserade i ett motinlägg Abramovitjs påståenden mycket skarpt.

I anslutning till anförandet om republikens ekonomiska läge antogs en resolution med följande krav: 1) att det upprättas den strängaste disciplin på alla områden av organisatoriskt arbete; 2) att det vidtas åtgärder för att garantera arbetsproduktiviteten; 3) att det införs allmän arbetsplikt; 4) att friställda arméenheter kommer till användning på arbetsfronten; 5) att det vidtas åtgärder för utbildning av kvalificerad arbetskraft; 6) att det införs arbetskort; 7) att alla specialister inregistreras.

Vad gäller det produktionstekniska området kräver resolutionen: 1) transportsektorn måste ägnas maximal uppmärksamhet; 2) tävlingsandan och självständigheten måste stärkas såväl i guvernementens folkhushållningsråd som i företagsledningarna, liksom hos enskilda arbetare, när det gäller reparation av detaljer för transportsektorn och utrustning för jordbruket; 3) utveckla och konsolidera de företag som byggdes upp under blockaden; 4) vidga odlingsarealen för speciella jordbrukskulturer; 5) vidta åtgärder för att utveckla boskapsskötseln.

I anslutning till kamraterna Tomskijs och Trotskijs anföranden antogs de teser som de var för sig hade förelagt kongressen.

En särskild rapport ägnades frågan om läget inom transportsektorn. Huvudtalaren, kamrat Lomonosov, underströk att transportväsendet är så till den grad slaget i spillror, att landet kan stå utan en transportsektor, därest nödvändiga åtgärder inte omedelbart blir vidtagna. I den efterföljande debatten försökte kamrat Larin hävda, att kamrat Lomonosov i sitt anförande hade överdrivit svårigheterna inom transportsektorn. Kamrat Larin föreslog följande åtgärder för att komma till rätta med problemen: 1) att sammanslå järnvägsförvaltningarna till ett enda organ som också har det fulla ansvaret (Folkkommisariatet för vägar och kommunikationer); 2) att man för reparation av trasiga ånglok inte beställer reservdelar i utlandet, utan tar reservdelar från helt otjänliga ånglok.

Kamrat Bogdanov sade i sitt inlägg, att transportsektorn endast kan saneras under förutsättning, att de fackliga organisationerna dras med i detta arbete. En annan kamrat menade att disciplinen måste höjas inom järnvägen och att Folkkommisariatet för vägar och kommunikationer borde fräntas andra slags transportmedel, eftersom kommisariatet enligt rapporten tydligen inte klarar av att sköta sitt arbete.

Den resolution som antogs i anslutning till huvudanförandet var följande: 1) att det är en viktig och prioriterad uppgift att återuppbygga och förbättra transportsektorn; 2) att alla åtgärder måste vidtas för att öka antalet ångloksreparationer; 3) att uppmana lokala organisationer att visa maximal initiativförmåga vad gäller frågan om att lyfta transportsektorn; 4) att Högsta folkhushållningsrådet måste gå in med en ansökan till Folkkommisariatens råd om medel för att uppmuntra de företag som visar största initiativförmågan i arbetet med att reparera ångloken och överskrider normerna för produktionsprogrammet.

Av kongressombuden med beslutande röst hade RKP 178 delegater, internationalisterna 1 delegat, medan 36 uppgav sig vara partilösa; av kongressombuden med rådgivande röst hade RKP 74 delegater, socialdemokraterna 6 delegater, internationalisterna 1 delegat, medan 3 uppgav sig vara partilösa.

Enligt den kongressbyrå Högsta folkhushållningsrådet bildat när kongressen inkallades representerade ombuden följande samhällssektorer: 10 från Fackliga centralrådet; 36 från avdelningar i överstyrelser och centra; 101 från arbetarrepresentationer i statliga företagsstyrelser; 50 från fackliga lokalorganisationer; 4 från

Kooperativa förbundet; 3 från Allryska förbundet för kooperativ, jordbruks- och produktionsföreningar; 2 från guvernementens folkhushållningsråd.

² *Kautsky* – se band III, första delen, not nr 106, samt band XIII, not nr 13.

³ *Wanderlip* – känd amerikansk finansman och bankir, representant för Morgan-koncernen; anlände till Ryssland 1920 för inledande förhandlingar om en oljekoncession i Baku. Han blev missnöjd med de villkor sovjetregeringen satte upp, varför han reste hem igen.

⁴ *Barbariet och slavkulturen*. – Här avses det romerska imperiet nedgång och fall som inleddes på 200-talet och slutade på 500-talet e.Kr. Slavarbetet, grunden för Roms politiska och kulturella herravälde, började bli improduktivt under de s.k. barbariska invasionerna, då mänskligheten genom inbördes- och erövringskrig formade övergången till livegenskapen och därför i motsvarande grad också förändrade hela samhällets politiska och kulturella överbyggnad.

⁵ *Stora franska revolutionen*. – De parisiska hantverkarnas och borgerskapets revolution 1789. Revolutionen ledde till att den på adeln stödda monarkin störtades och att det upprättades en demokratisk republik, samt där- efter till jakobinernas (ett småborgerligt parti) diktatur. Efter den parisiska arbetar- och hantverkarebefolkningens heroiska kamp mot utländska makter lyckades bourgeoisien gripa makten i form av girondisternas parti, som avskedade och avrättade jakobinernas ledare (9 termidor – 9 mars 1795). Som följd därav ersattes den härskande bourgeoisien senare av Napoleon I, som stödd av trupperna, bönderna och finansoligarkin, upplöste Nationalförsamlingen (18 brumaire – 4 december 1799) och utropade sig själv till kejsare.

Stora franska revolutionen var en vändpunkt i hela mänsklighetens historiska utveckling. Genom att stånds- och skråprivilegier, stadgor, monopol osv avskaffades, öppnade franska revolutionen vida möjligheter för produktivkrafternas utveckling i form av kapitalistisk industri och lönearbete.

⁶ *Principen om arbetets frihet*. En princip bourgeoisien utropade som motvikt till skråväsendets och livegenskapens arbetsorganisation, där ett monopoliserat arbete tillhörde ett vist skrå eller en viss ägare. Behovet av att på marknaden ha tillgång till arbetskraften som en vara, vilken i varje minut kan köpas till priser som bestäms av tillgång och efterfrågan, tvingade bourgeoisien att kämpa för principen om arbetets frihet, dvs för principen att fritt kunna utsuga arbetaren, som efter att just ha tagit sig ur skråväsendets och livegenskapens trånga ramar, fann sig vara beroende av svängningarna i tillgång och efterfrågan på arbetsmarknaden. Ofta har bourgeoisien använt sig av principen om arbetets frihet i sin kamp mot fackföreningarna, vilka genom att organisera arbetarna har möjligheter att vid goda konjunkturen på arbetsmarknaden kunna tillkämpa sig löneökningar.

⁷ *Sovjetförfattningen*. – Sovjetstatens grundlag, som upprättade en ny form för samhällsorganisation under den proletära diktaturens övergångsperiod. Den antogs av Femte Sovjetkongressen i juli 1918.

⁸ *Kommissionen för allmän arbetsplikt*. Denna förvaltningsövergripande Kommission för allmän arbetsplikt bildades enligt beslut i Folkkommisariernas råd den 27 december 1919. I kommissionens uppgifter ingick att utarbeta en plan för införandet av allmän arbetsplikt samt en plan för den närmaste tiden med avseende på att mobilisera landets arbetskraft. I kommissionen ingick Folkkommisariatet för arbetsfrågor, Folkkommisariatet för inrikesfrågor, ordföranden för Högsta folkhushållningsrådet, Folkkommisariatet för livsmedelsfrågor, Folkkommisariatet för militärfrågor, Folkkommisariatet för vägar och kommunikationer, ordföranden för Fackliga centralrådet, Folkkommisariatet för jordbruksfrågor.

Kommissionens ordf. var kamrat Trotskij. Den 30 december 1919 påbörjade kommissionen sitt arbete. Kommissionen beredde alla lagförslag, som – utifrån beslutet om införandet av allmän arbetsplikt – skulle garantera alla rådsrepublikens förvaltningar arbetskraft med hänsyn tagen till deras produktions-, transport- och livsmedelsplaner. Olika ämbetsverks deltagande i kommissionen säkerställde *samordningen* i detta arbete och eliminerade otaliga dröjsmål och konflikter som uppstått tidigare pga av att institutionerna arbetade isolerat från varandra. Eftersom kommissionen saknade egen apparat och arbetet med att genomföra den allmänna arbetsplikten allt ihärdigare krävde en egen institution, utarbetades och offentliggjordes (5 februari 1920) ett beslut om att centralt och lokalt bilda Kommittéer för allmän arbetsplikt, vilka ersatte kommissionen.

⁹ *Lloyd-George och Clemenceau* – se band XII, noterna 26 och 54

¹⁰ *Milissystemet* – en militär organisation, där de militära enheterna var territoriellt knutna till de värnpliktigas civila arbetsplatser och där rekryterna kunde få fullständig militär utbildning och repetitionsövningar, utan att behöva avbryta sitt arbete i industriproduktionen eller jordbruket.

¹¹ *Lokatskov* – gammal medlem av RKP. Arbetare från Ural. Arbetar f.n. i Fackliga centralrådet Vid den aktuella tidpunkten var han representant för Fackliga centralrådet i Arbetsarméns råd.

¹² Här avses arbetet i reservarmén, som senare döptes om till Andra arbetsarmén, se not nr 8.

¹³ *Sereda* – statistiker och ekonom, medlem av RKP(b) från 1903. Åren 1917-1918 medlem av exekutivkommittén i Rjazan. 1918-1922 medlem av Fackliga centralrådet och Folkkommisarie för jordbruksfrågor. 1925-1926 medlem av Högsta folkhushållningsrådets presidium, medlem av kollegiet i Kommissionen för utrikeshandeln och styrelseordförande för Hantverkskooperationen.

¹⁴ Avtalet om vapenvila med Estland slöts i december 1919 och skulle gälla en vecka efter den av Estland stödda Judenitjs nederlag utanför Petrograd. Under vapenvilan skulle man försöka lösa följande frågor: 1) om garantier;

2) militär nonintervention, 3) ett erkännande av Estlands oberoende. Fredsavtalet med Estland undertecknades den 2 februari 1920.

¹⁵ *Tomskij* – gammal medlem av partiet (sedan 1905). Under många år vistades han i straffarbetsläger. Ordförande i Fackliga centralrådet och en av de främsta förkämparna i den fackliga rörelsen i Ryssland. Medlem av RKP:s CK. I debatten om arbetarkollegier kontra enmansledning var anhängare av arbetarkollegier. I *Ekonomitjenskaja Zjizn* publicerade han i mars 1920 teser om fackföreningarnas roll. Ledde de fackliga aktivisternas opposition mot CK:s ekonomiska politik under 1920. Det var anledningen till hans anföranden på partiets IX kongress och på den fackliga partifraktionens möte.

¹⁶ *Tredje armén* – bestod av 29:e divisionen, 30:e divisionen, samt en specialbrigad. Tredje armén var förlagd längst ut på östfrontens vänstra flank. Samtidigt som Första armén och Femte armén hade haft betydande framgångar fram till mars månad, i riktning mot Ufa och Orenburg, hade Tredje armén – som i början skyddat Perm och därefter Vjatka – hela tiden tvingats retirera. Efter hårda strider intog fienden Perm och blev ett starkt hot mot våra grupperingar vid Ufa. Vid mitten av april nådde Tredje armén fram till Glazov.

¹⁷ *Abramovitj* – se band XII, not 137.

¹⁸ *Tsereteli* – se band XII, not nr 94 och band II, första delen, not nr 321.

¹⁹ *Tjechidze* – se band XII, not nr 162 och band III, första delen, not nr 41.

²⁰ *Radek* – se band III, not nr 6.